УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 3 (3485). | Чоршанба, 4 январь 1967 йил. | Баҳоси 2 тийин.

МЕҲНАТДАН ШОН ТОПДИ

РАҲИМ ҳозир бригадир. Саккиз кишига бошлиқ. Бригадирликка тайинланганига саккиз йил бўлган. Шу йиллар ичида Раҳим бошлиқ коллектив озмунча экскаваторни қўлдан чиқардими. Корхона ўтган йили топшириқларни ортиғи билан адо этди. Ишчилар қўшимча олтита экскаватор тайёрлаб беришди. Шу муваффақиятда Раҳим бошлиқ бригаданинг ҳам катта ҳиссаси бор.

Бригада коллективи экскаватор учун шестернялар етказиб беради. Ўтган йили улар етти соатлик ишни олти соатда бажаришга қарор қилиб, ажойиб натижаларни қўлга киритишди. Бу билан коллектив ҳар сменада қўшимча шестернялар тайёрлашга муваффақ бўлди.

Бригадада туғиладиган янгилик аввало Раҳимнинг миясида пишади. Сўнг у дўстлари билан маслаҳатлашади. Таклиф ёқса дарҳол қабул қилинади. Етти соатлик ишни олти соатда бажариш ҳақидаги таклиф ҳам Раҳимдан чиққан.

Ўз заводини нега ҳам севмасин у. Шу ерда ҳунар ўрганди. Ҳарбий хизматни ўтаб яна ўз корхонасига қайтди. Ўшанда 1955 йилнинг охирлари эди. Мана, 12 йилдирки у яна ўз дўстлари қаторида. Шу йиллар ичида у шонли Ленин партияси сафига қабул қилинди. «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» медали билан мукофотланди. Куйбишев район Советига депутат қилиб сайланди.

У меҳнат туфайли шунчалик обрў-эътибор қозонди. Дўстлар ишончи унга куч ва ғайрат бахш этди. Ҳозир ҳам Раҳим Йўлдошев меҳнат постида. Ўз коллективи билан корхона аҳли яшаётган катта муваффақиятларга муносиб ҳисса қўшаяпти. Ҳозир Раҳим ва унинг дўстлари Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига бошланган мусобақани кенг қулоч ёйдирмоқдалар. Шонли санани меҳнатда улкан ғалабаларни қўлга киритган ҳолда кутиб олишга ҳаракат қилмоқдалар.

Ю. ЗИЯЕВ,
Тошкент экскаватор заводи.

ЮТУҚЛАРНИ МУСТАҲКАМЛАЙМИЗ

«Маданият» колхози Оржоникидзе районидаги йирик ва сертармоқли хўжаликлардан бири ҳисобланади. Колхозда деҳқончилик билан бир қаторда чорвачилик ҳам ривож топган. Колхозчилар чорва моллар туёғини кўпайтириш ва маҳсулдорлигини ошириш соҳасида тинмай меҳнат қилишмоқда. Бу яхши натижалар бераётир. 1965 йили хўжалик чорвачиликдан 142 минг сўм даромад қилди. Колхоз чорвачиликдан камида 145 минг сўмга яқин даромад олишни мўлжаллаб турибди.

Давлатга гўшт, жун сотиш юзасидан берилган план ошириб бажарилди. 216 бош сигирнинг ҳар биридан 2000 литрдан сут соғиб олинди, 450 тоннага яқин серқаймоқ сут топширилиб, план муддатидан анча олдин бажарилди.

Чорвадорлар ўз ишларига меҳр қўйиб, борган сари янги ютуқларни қўлга киритишяпти. Ғани Набиев, Карим Раҳмонов, Тошхўжа Ғаниев ва бошқа ўртоқлар молларни зоотехника қоидаларига тўла амал қилган ҳолда парвариш қилаётирлар. Шунинг учун ҳам улар боқимидаги моллар сер сут соғлом ва семиз. Орденли сут соғувчи Муяссар Халилова, Ойтўра Шораҳмедова, Ўғилой Усмонова ўртоқлар ўзларига бириктилган молларни намунали боқиб, ҳар биридан 2200 литрдан сут соғиб олишни таъминладилар.

Илғор чорвадорлар эришилган ютуқларни мустаҳкамлаб янги йилда янги ғайрат билан ишлаб катта ғалабаларни қўлга киритиш учун курашмоқдалар.

Н. ҚАЮМОВ.

БЕШЙИЛЛИК ВАХТАСИДА

Ўрта Чирчиқ районидаги Энгельс номли колхоз механизаторлари янги йилни катта ютуқлар билан кутиб олишди. Ҳозир улар Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига бошланган умумхалқ мусобақасига қўшилиб, техника ремонтини қизғин давом эттирмоқдалар. Колхоз механизаторлари барча тракторлар ва қишлоқ хўжалиги машиналарини 20 январга қадар сифатли ремонтдан чиқариш мажбуриятини олишган. Суратда: илғор ремонтчилардан бири ўртоқ К. Ғоипов. У кунлик нормасини бир ярим-икки ҳисса ошириб бажармоқда.

Қ. Розиқов фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

РАҚАМЛАР ТИЛГА КИРГАНДА

(Колхоз бухгалтериясидан репортаж)

Ёз ўтди, куз ўтди. 1967 йилга қадам қўйдик. 1966 йилни баъзилар нотинч йил дейдилар. Лекин қанча табиий офатлар юз берган бўлса ҳам, 1966 йил шонли, шарафли ва зўр зафар йили бўлди. Ахир республикамиз пахтакорлари деҳқончилик тарихида биринчи марта тўрт миллион тоннадан ортиқ ҳосил кўтардилар.

Оққўрғон районидаги Свердлов номли колхоз шу улкан хирмонга кичик ҳисса қўшган хўжаликлардан бири.

Бу ерда ёз ойларида каттаю, кичик даладан бери келмасди. Пахтакорлар, лубкорлар, чорвадорлар, қўйингки, колхозда қимирлаган ҳамма жон фидокорона меҳнат қилар, мўл ҳосил етиштириш учун интиларди. Бу интилиш ва ҳаракатлар бекор кетмади. Мана бригада бошлиқларидан Пардабек Усмонқулов. Унинг бригадасида ҳар гектар ердан план бўйича 26,5 центнердан ҳосил олиниши керак. Ҳақиқатда эса 37,1 центнердан ҳосил кўтарилди. Ҳосилдорлик планга нисбатан 10,6 центнер ошди. Эргаш Ҳайдаров бошлиқ бригадада ҳам ҳосил 4,4 центнер кўпайди. Бу ишда звено бошлиқларидан Пардош Турдиқулов, Туқбой Алиқулов, Раҳмон Абдираҳмоновларнинг ҳиссаси катта бўлди. Умуман колхозда ҳосилдорлик 2 центнер ошди. Етиштирилган пахтанинг 78 проценти машина билан териб олинди.

Колхознинг «Кўк олтин» миришкорлари ҳам самарали меҳнат қилдилар. Цай Эн Сек, Эргаш Ҳайдаров, Юн Николай, Амир Соиббеков сингари ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ҳар гектаридан 205 центнердан «кўк олтин» йиғиб олинди.

Мана ҳозир колхоз ҳисобдонлари шу баракали йилни якунлаш учун кунни тунга улаб чўт қоқиб ўтиришибди. Агар бухгалтерлар, экономистлар ишлаб ўтирган хонага кириб қолсангиз чўт ва арифмометрларнинг товушини эшитасиз. Хонада ўнбир киши ҳужжатларни варақлаб рақамлар билан тиллашиб ўтиришипти. Бош бухгалтер Эргаш Содиқов баъзи-баъзида ўтирганларга уни-буни буюради. Ёрдамчи бухгалтер Ким Николай, ҳисобчи бухгалтер Малик Абдураҳмонов, экономист Қуттибай Байбеқовлар кўзларини қоғозлардан узмайдилар.

Коридорда бир неча киши гўё бухгалтерларга ҳалақит бермайлик дегандай секин ўзаро гаплашмоқда.

— Эшитдингизми колхозимизда бу йил бир иш кунига 8 сўм 95 тийиндан тушибди, — деди улардан бири.

— Ростданми, зўр-ку, — деди унинг шериги кулиб.

— Чакки эмас, мен бир-икки кишининг бир йиллик даромадини эшитиб қолдим. Онарбой Раимқулов бор-ку, бир ўзи бир йилда 3100 сўм ишлабди.

— Оббо азаматэй, қойил қилибди-ку.

— Ундан ҳам қойил қилганлар бор. Раҳим Абдураҳмонов 3577 сўм, Тўлан Ҳакимов 3800 сўм олар экан. Чакана эмас-а?

Бу одамлар ҳалол ва фидокорона меҳнат самаралари ҳақида мароқ билан суҳбатлашардилар.

Кейинроқ биз Йўлдош Содиқов билан суҳбатлашдик. Ҳар ким ўз касбига яраша иш тутар экан. Содиқов ҳам бухгалтерларга хос тил билан, яъни рақамларни қатор чизиб саволларга жавоб бера бошлади.

— Колхозимиз план бўйича 3 миллион 717 минг 843 сўм даромад қилиши керак эди. Ҳақиқатда эса 4 миллион 110 минг 799 сўм пул даромадга эга бўлдик. Ўтган йилгидан даромадимиз 110 минг сўм ошди, — деди у.

— Ўртача бир колхозчининг йиллик даромади қанчаданга тўғри келади.

— Ўтган йили 1770 сўмданга тўғри келган эди, бу йил 1850 сўм бўлади. Механизаторларимиз бундан ҳам кўп оладилар. Ўтган йили улар 1850 сўмдан олган эдилар, бу йил уларга ўрта ҳисобда 1970 сўмдан ҳақ берилади.

Ўртоқ Содиқов КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми қарорлари қишлоқ меҳнаткашларининг моддий манфаатларини ифодалаб қишлоқ хўжалигини тубдан ривожлантириш учун кенг ва порлоқ йўл очиб берганлиги тўғрисида гапиради. Шу маънони ифода этувчи солмоқли рақамларни, ишончли далилларни келтирди.

Хонадагилар жим ўтириб ишлашмоқдалар. Фақат қоғозларнинг шалдираган, счетларнинг шақиллаган, онда-сонда арифмометрларни читиллаган овози эшитилади. Бухгалтерлар шошилмоқда. Улар колхозчиларга 1966 йилнинг шонли, шарафли ва қутлуғ йил бўлганини, колхозчилар партиямиз раҳнамолигида улуғвор ишлар сари дадил ва астойдил қадам ташлаб янги марраларни эгаллаш учун интилаётганликларини, бу йўлдаги ижобий натижаларни сўз билан эмас, рақамлар, фактлар билан ифодалаб бериш учун ошиқмоқдалар.

Б. ХАЛИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати» мухбири.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ ДАСТЛАБКИ МИНГ ТОННА ЁҚИЛҒИ

АНГРЕН, 2 январь. (ЎзТАГ). Кўмир разрезининг коллективи янги йилда пландан ташқари дастлабки 1 минг тонна ёқилғи қазиб чиқарди. Кончилар Совет ҳокимиятининг ярим асрлик юбилейи шарафига вахтада туриб, шонли санагача қўшимча суратда 50 состав «қора олтин» қазиб чиқаришга қарор қилдилар.

Ўрта Осиёда энг йирик бўлган Ангрендаги 9-шахтанинг коллективи Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига ўз зиммасига юксак мажбуриятлар олди. Бу коллектив Советлар мамлакатининг шонли юбилейигача ёқилғи қазиб чиқариш юзасидан 1969 йилнинг охирига белгиланган маррага етиб олишга ва ватанга пландан ташқари 30 эшелон ёқилғи беришга қарор қилди.

РЕМОНТЧИЛАР ВАХТАДА

«Далварзин» ремонт заводи коллективи беш йилликнинг биринчи йилини муваффақиятли якунлади. Завод аҳли йиллик планни 11 ойдаёқ бажариб қўйди. Ҳозир ҳамма бир жон бир тан бўлиб Улуғ Октябрнинг 50 йиллигини муносиб совғалар билан кутиб олишга отланган.

— Цехимизда асосан ёшлар меҳнат қилишаяпти, — дейди ремонт цехи бошлиғи А. Лотков. — Ўтган йил давомида 825 ўрнига 1068 та двигателни капитал ремонтдан чиқариб бердик. Бу билан биз цехлараро ташкил этилган кўчма Қизил байроқни қўлга киритдик.

Шу кунларда ремонт цехи қатори механика цехи коллективи ҳам зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқда. Цех коллективи йиллик планни муваффақиятли бажарди.

Ишчилар ой сайин маҳсулот таннархини арзонлаштириш, сифатини ошириш учун курашмоқдалар. Бунда рационализатор ва ихтирочилар ҳиссаси катта бўлаяпти. Г. Новичихин ўтган йил давомида бир неча бор ишлаб чиқаришга ўзгартиришлар киритди. Унинг таклифи билан кўплаб маблағ тежаб қолинди. М. Аметов, А. Шахов каби ишчилар ҳам ҳозир тинмай изланмоқдалар.

М. РУЗИМАТОВ.

ЧИРЧИҚЛИКЛАР СОВҒАСИ

Чирчиқлик қўли гул қурувчилар янги йил арафасида пойтахтнинг Высоковольтная кўчасида бир турар-жой биносини тошкентликларга совға қилишди. 45 оила янги йилни янги уйларда кутиб олди. Чирчиқ қурувчилари ўтган йил жами 30 минг квадрат метр турар-жой биносини қўлдан чиқаришди. Шаҳар саноатчилари ҳам бешйилликнинг биринчи йилини катта зафарлар билан якунлашди. Улар йиллик планни 22 декабрдаёқ ошириб бажарган ва янги йил ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқарабошлаган эдилар. Шаҳар саноат корхоналари эски йилни пландан ташқари 7 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш билан кузатиб қолдилар.

Н. В. ПОДГОРНИЙНИНГ ИТАЛИЯГА БОРИШИГА ДОИР

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний Италия республикасининг президенти Жюзеппе Сарагатнинг таклифига биноан, 1967 йил 24 январда давлат визити билан Римга боради.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Италияда 1967 йил 31 январгача бўлади ва сўнгги икки кун мобайнида Италия ҳукуматининг расмий меҳмони сифатида мамлакатнинг баъзи марказларини бориб кўради.

ТОШКЕНТ ДЕКЛАРАЦИЯСИНИНГ БИР ЙИЛЛИГИ

Ҳиндистон билан Покистон ўртасидаги ҳарбий можарога чек қўйган ва Ҳиндистон ярим оролида тинч вазиятни яна тиклаган Тошкент декларацияси қабул қилинганига бир йил тўлди. 1966 йил 10 январда Тошкент шаҳрида декларация имзоланганлиги тинч-тотув яшаш принципини амалга оширишда катта муваффақият бўлди.

Тошкент декларацияси имзоланганлигини ҳинд халқи гоят маъқуллаб кутиб олди. Бутун Ҳиндистон бўйлаб декларацияни қўллаб-қувватлаш юзасидан оммавий митинглар, намойишлар бўлиб ўтди. Шаҳарлардаги кўчалар ва бутун-бутун қишлоқларга Тошкент номи қўйилди, янги туғилган чақалоқларга Тошкент исми берилди. Ҳукмрон Ҳиндистон миллий конгресс партиясининг 70-съезди қабул қилган резолюцияда бундай дейилган эди: «декларация иккала мамлакат учун адолатли ва фахрли тинчликка йўл очади. Низоли масалалар ва ихтилофларни ҳал этишда куч қўлланишдан воз кечилганлиги ва шу масалалар ва ихтилофларни тинч воситалар билан бартараф этишга аҳд-паймон қилинганлиги икки мамлакат ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликка негиз солади. Осиёдаги тинчлик кучларини мустаҳкамлайди».

Покистон аҳолисининг кўпчилиги ҳам Тошкент декларациясини ижобий кутиб олди. Ҳукуматнинг кўпгина аъзолари, таниқли сиёсий ва жамоат арбоблари уни қўллаб-қувватладилар. «Покистон билан Ҳиндистон ўз ўрталаридаги низоларни бартараф этишнинг тинч йўлларини қидириб топишга келишиб олганликлари, — деди президент Аюбхон миллат мажлисида, — яхши қўшничилик муносабатларини ўз ташқи сиёсатимизнинг негизи деб ҳисоблайдиган бизлар учун мамнуният ҳис-туйғуларини бахш этади. Тошкент декларацияси ана шу тинч йўлни таъминлаб беради».

Реакцион шовинистик кучларгина, чунончи Кашмир масаласини уруш йўли билан ҳал қилишни талаб этувчи Ҳиндистондаги «Жан сангх» ташкилоти ва Покистондаги «Жамиати исломи» ва «Низоми ислом» деган диний ташкилотларгина Тошкентдаги битимга салбий назар билан қараганликларини айтдилар.

Тошкент учрашуви Ҳиндистон ярим ороли халқларига ўзлари учун гоят зарур бўлган тинчликни келтирди, ўзларининг куч-ғайратларини яна тараққиёт беш йиллик планларини амалга оширишга сарфлаш имконини берди.

Декларация тинчлик муддаолари ва соғлом ақл-идрокнинг ғалабаси бўлди. Совет Иттифоқи бунга кўмаклашди. Совет ҳукумати музокаралар ўтказиш ва иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни бартараф қилиш имкониятларини аниқлаш учун Тошкентда учрашишни Ҳиндистон ва Покистон давлат арбобларига таклиф қилди. Бу учрашув 1966 йил 4-10 январь кунлари бўлиб ўтди. Ҳиндистоннинг ўша вақтдаги СССРдаги элчиси Т. Н. Кауль Совет ҳукуматининг холис хизматини юксак баҳолаб, бундай деган эди: «Совет Иттифоқи Тошкентда ўзининг Ҳиндистон билан Покистоннинг одил ва холис қўшниси эканлигини кўрсатди. Совет раҳбарларининг қунт билан сарфлаган куч-ғайратлари туфайли Ҳиндистон-Покистон музокаралари муваффақиятли бўлиб чиқди».

Тошкент декларацияси имзоланиб, уни амалга ошириш соҳасида дастлабки муваффақиятли қадамлар қўйилганидан кейин Ҳиндистон-Покистон муносабатларидаги кескинлик муайян даражада юмшай бошлади. 25 февралга келганда иккала мамлакатнинг ҳамма ҳарбий хизматчилари даставвалги позицияларига қайтарилди, ҳарбий асирлар репатриация қилинди, дипломатия миссияларининг нормал фаолияти яна бошлаб юборилди, авиация ва темир йўл қатнови, почта ва телеграф алоқаси йўлга қўйилди, иқтисодий ва савдо-сотиқ муносабатлари қайтадан тикланди. Декларацияга мувофиқ, ҳал қилиниши лозим бўлган низоли масалаларни муҳокама қилмоқ учун томонларнинг турли даражалардаги учрашувлари мунтазам суратда ўтказиб турилди. Шу тариқа Тошкент декларацияси имзоланиши билан иккала мамлакат ўртасида нормал ва тинч муносабатлар ўрнатиш йўлида дастлабки, жуда муҳим қадам қўйилди.

Ҳозирги вақтда Ҳиндистон билан Покистоннинг вазифаси низоли масалаларни оқилона тарзда ва изчиллик билан ҳал қилмоқ учун Тошкент руҳини сақлаб қолишдан иборат. Декларация изчиллик билан амалга ошириладиган бўлса, у, Ҳиндистон ярим оролидаги 600 миллионлик аҳолининг равнақ топишига катта ҳисса қўшади, Тошкент руҳини янада мустаҳкамлаш Ҳиндистон ва Покистон халқлари ўртасидаги мустаҳкам тинчликни таъминлаб берадиган энг яхши негиздир.

Тошкент декларациясининг бир йиллиги кунида совет кишилари Ҳиндистон ва Покистоннинг дўст халқларига энг яхши истакларни йўллайдилар.

Н. МАРКОВ.
(ТАСС).

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ ФРАНЦУЗ КОММУНИСТЛАРИНИНГ СЪЕЗДИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комитетининг раиси А. Я. Пельше (делегация бошлиғи), КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. М. Машеров, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев ва Украина Компартияси Торез шаҳри комитетининг биринчи секретари В. С. Поповлардан иборат КПСС делегацияси Франция Коммунистик партиясининг XVIII съезди ишида қатнашмоқ учун 3 январда Москвадан Парижга жўнаб кетди.

* * *

ПАРИЖ, 3 январь. (ТАСС). КПСС делегацияси Франция компартияси XVIII съездининг ишида қатнашмоқ учун бугун бу ерга келди.

ПАРТИЯ ВЕТЕРАНИ Е. Д. СТАСОВА ХОТИРАСИ

ҚИЗИЛ МАЙДОНДА МОТАМ МИТИНГИ

МОСКВА, 3 январь. (ТАСС). Бугун Москва Коммунистик партия ветерани Елена Дмитриевна Стасова билан сўнгги бор видолашди.

Мавзолейнинг Марказий минбарида Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, М. С. Соломенцев ўртоқлар бор эди.

Е. Д. Стасовани дафн этишни ташкил қилиш комиссиясининг раиси М. А. Суслов КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг топширувига биноан, мотам митингини очди. Елена Дмитриевна, деди у, ўзининг бутун ажойиб ҳаётини ишчилар синфи ва барча меҳнаткашларнинг улуғ ишига, коммунизм ишига бағишлади. У, шонли Ленин гвардиясининг ажойиб намояндаси эди, партиямизни барпо этиш ва мустаҳкамлашда Владимир Ильич Лениннинг актив ва содиқ ёрдамчиси бўлди. Елена Дмитриевна Стасова, деб таъкидлади М. А. Суслов, марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализмининг буюк ғояларини пропаганда қилишга кўп куч ва ғайрат сарфлади. Унинг ҳаёти ва фаолияти совет кишиларининг кўп авлодлари учун ҳамиша намуна бўлиб қолади.

Сўнгра КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари Н. Г. Егоричев ва 1910 йилдан Коммунистик партия аъзоси А. В. Артюхина нутқ сўзладилар.

Е. Д. Стасова Қизил майдонда Кремль девори ёнига дафн қилинди.

(ТАСС).

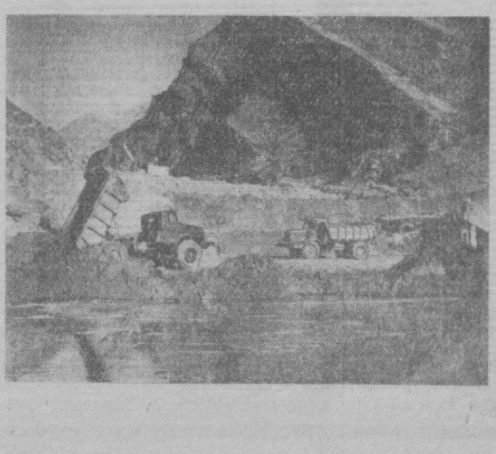

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

⊙ 1 ГОРЬКИЙ. Врач Игорь Павлович Колушев кўрсатиб турган бу кружкани вьетнамлик дўстлар юборишган. Игорь Павлович Ханойдаги безгакка қарши илмий-текшириш институтида икки йил ишлаб келган. Ўша давр ичида совет врачи вьетнамлик ҳамкасблари билан дўст тутинди. Яқинда Игорь Павлович ичига кружка солинган совға посилкасини олди. Бу кружка Вьетнам устида уриб туширилган 1400—америка самолётининг қолдиқларидан ясалган экан.

□ □ □

⊙ 2. ВАХШ дарёсидаги электро-станциялар ҳозир йилига ярим миллион киловатт соатдан кўпроқ электр энергияси ишлаб чиқараяпти. Яқин йиллар ичида тоғ дарёси 2,7 миллион киловатт қувватга эга бўлган гигант Нурек ГЭСининг 9 агрегатини ҳаракатга келтиради. Ҳозир улкан станция қурилиши кенг фронт бўйлаб олиб борилмоқда. Проходкачилар иккинчи тоннелни пардоздан чиқаришяпти. Бу тоннель бориб дарёга уланган. Суратда: бақувват самосваллар тоғ жинсларини ташиш билан банд.

БЕШЙИЛЛИК ВАХТАСИДА

Тошкент пайпоқ-трикотаж фирмаси коллективи беш йилликнинг биринчи йили топшириғини муваффақиятли бажарди. Ҳозир корхонада Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига ўзаро социалистик мусобақа кенг қулоч ёймоқда. Илғор тўқувчи З. Расулова бу мусобақанинг олдинги сафларида боряпти. У кундалик топшириқларини ортиғи билан адо этиб ҳамкасблар ҳурматини қозонмоқда. Суратда: (чапда) ўртоқ З. Расулова.

●◆●

Ровза Яфаева Тошкент подшипник заводининг илғор ишчиларидан. У кўп йиллардан бери шу корхонада меҳнат қилиб келаяпти. Р. Яфаева қўлидан чиқаётган маҳсулотлар аъло сортлар билан қабул қилиб олинмоқда. Суратда: (ўнгда) пешқадам ишчи Р. Яфаева.

А. Палехов фотолари.

МАШҒУЛОТЛАРГА ҚАНДАЙ ТАЙЁРЛАНИШ КЕРАК?

Партия маорифи системасида коммунистлар ва партиясизлар активининг назарий ўқувига янада чуқур эътибор берилмоқда. Шунинг учун ҳам ўқув йилида марксизм-ленинизм классик асарлари, партия ҳужжатларини ўрганишда тингловчиларга нисбатан талаб ҳар қачонгидан ҳам юқори бўлмоқда. Пропагандист назарий қоидаларни оғзаки тушунтириб бериш билангина чегараланиб қолмаслиги керак. Шу билан бирга у тингловчиларнинг мустақил ўқишини ташкил этиши ва зарур йўлланмаларни бериши, уларда ўзаро фикр алмашишда активлик ҳамда ижодий мунозарада қизиқиш уйғотиши керак. Ўз-ўзидан маълумки, бу катта талабни ўринлатиш учун пропагандистдан жиддий тайёргарлик талаб қилинади.

Муваффақиятнинг энг биринчи гарови шуки, пропагандист машғулотга пухта, ҳар томонлама ўйлаб, ижодий тайёрланиши керак. Бунинг учун у янги адабиётларни мунтазам равишда кузатиш, биринчи манбаларни қадамба-қадам пухта ўрганиб бориши лозим. Шу ўринда бир мисол келтирамиз. Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз коммунистларининг партия ўқувида сиёсий иқтисод бўйича ўтказилаётган семинарда қиймат қонуни устида гап бораётган эди. Баъзи тингловчилар адабиётларда ёзилганига асосланиб, қиймат қонуни социализм шароитида ишлаб чиқаришни ҳаракатга келтирувчи ричаг бўла олмайди, деб айтдилар. Пропагандист КПСС Марказий Комитети март ва сентябрь Пленумлари материаллари асосида социалистик ишлаб чиқаришда қиймат қонунининг ижобий ролини тушунтириб берди.

Айрим масалалар бўйича илмий ва оммабоп адабиётларда баъзан турлича фикрлар учраши мумкин. Ана шунда яхши тайёргарликка эга бўлган, пухта билимли пропагандист марксча-ленинча нуқтаи назардан, илмий жиҳатдан синфий позицияларда турган ҳолда тингловчиларга масаланинг моҳиятини тўғри тушунтириб бериши керак.

Шу нарса ҳам муҳимки, партия қарорлари, марксизм-ленинизм классиклари асарларидан иборат биринчи манбаларни чуқур ўрганишни оммабоп адабиётлар ўқиш билан алмаштирилиши керак эмас. Ҳар қандай шарҳловчи адабиётлар қанчалар яхши, мукаммал ёзилмасин, у биринчи манба ўрнини боса олмайди. Шунинг учун ҳам Ф. Энгельс ўз мухбирига ёзган хатларидан бирида «назарияни иккинчи қўлдан эмас, балки биринчи манбалардан» ўрганишни тавсия этган эди.

Навбатдаги машғулотга тайёрланишда пропагандист учун қанча вақт керак бўлади. Бу хусусда ҳамма учун умумий рецепт бериш қийин. Гап пропагандистнинг билим доирасига, тайёргарлигининг пухта ёки бўшлигига боғлиқ. «Алмаликсвинецстрой» трестининг пропагандисти ўртоқ Шиндиг бой тажрибага эга. У ҳар куни газеталарни кўздан кечириш ва зарур материалларни ўқиб чиқишга бир соат вақт ажратади. Оммабоп адабиётлар ва биринчи манбани ўрганишга ҳам ҳар машғулот олдидан шунча вақт беради. Умуман навбатдаги машғулотга тайёргарлик кўраётганда ҳар бир пропагандист машғулот программаси билан танишиб чиқиб дарслик бўйича назариянинг умумий масалаларини хотирасида тиклаб олиши, машғулотга тегишли назарий асарни ёки партия ҳужжатларини қайта кўздан кечириб чиқиши, олдиндан белгилаб қўйилган газета ёки журнал мақолаларини, қизиқ ахборотлар, диаграмма, иллюстрация материаллари, шунингдек адабий асарлардан парчаларни олдиндан тайёрлаб қўйиши, ўтиладиган

ПРОПАГАНДИСТЛАРГА ЁРДАМ

тема билан тингловчилар ишлаб турган коллектив ҳаётини боғлаш йўлларини ўйлаб кўриши, суҳбат вақтида тингловчиларга бериладиган саволларни тузиб қўйиши ва ниҳоят машғулотнинг конкрет планини тайёрлаши лозим бўлади.

Пропагандист тингловчиларнинг ҳар қандай саволларига дарҳол жавоб бериши учун билимга ва зарур фактик материалларга бой бўлиши керак. Ўз-ўзидан маълумки, бундай бойликни қисқа вақт ичида тўплаб бўлмайди. Шунинг учун машғулотларга ўқиш куни арафасида, шошма-шошарлик билан эмас, балки олдиндан планли равишда тайёрланиб бориш керак. Сиёсий мактаблар ва назарий семинарларнинг тажрибали пропагандистлари машғулотларга узоқни мўлжаллаб, перспектив тайёргарлик кўрадилар. Аслини олганда улар фақат навбатдаги машғулотни кўзда тутиб эмас, балки узоқни кўзлаб, ўз билимлари ва маҳоратларини оширишни ўйлаб тайёргарлик кўрадилар. Кўпгина пропагандистлар газета ёки журналда босилган янги мақолани, статистика маълумотларини ўзлари учун белгилаб қўядилар ва қайси материалдан қандай темани ўтаётганда фойдаланишни ҳам олдиндан мўлжаллайдилар. Тажрибали пропагандистлар тингловчиларга пухта билим беришда, ўтилаётган темани ҳаёт билан боғлашда кинофильм, спектакль ва китобларга берилган рецензиядан ҳам, фандаги янги кашфиётдан ҳам, музей экспозицияларидан ҳам, ҳатто ўқиб чиқилган янги роман саҳифаларидан ҳам фойдаланадилар.

Машғулотга тайёргарлик кўраётганда тингловчилар билан суҳбат планини тузиб чиқиш методиканинг энг муҳим масаласи ҳисобланади. Яхши ўйлаб тузилган план тингловчиларнинг назарий-сиёсий билимларни пухта ўрганишида муҳим роль ўйнайди. Бундай планни тузаётганда саволларни майдалаштириб юбормаслик керак. Акс ҳолда ўзлаштирилаётган теманинг муҳим масалалари майда-чуйда саволлар соясида қолиб кетади.

Пропагандани ҳаёт билан, ҳозирги замон билан боғлаш партия ўқувининг муҳим талабларидан биридир. Бўлажак машғулот планини тузаётганда пропагандист масаланинг шу томонига жиддий эътибор бериши керак. Ана шундагина машғулот қизиқарли, тингловчиларнинг актив иштирокида ўтади. Юқори Чирчиқ район «Правда» колхозидаги бошланғич сиёсий мактабда пропагандист ўртоқ Сарсенов «Чор Россияси даврида деҳқонларнинг хонавайрон бўлиши» деган темадаги машғулотга тайёрланишда қишлоқдаги кўпгина кексалар билан суҳбатлашди. Суҳбатда у пенсионер Мелиқул Мирзақулов 1914—1916 йилларда ҳозирги 14-бригаданинг территориясида хусусий хўжаликда пахта етиштиргани маълум бўлди. Пропагандист Мирзақуловни машғулотга таклиф этди. У тингловчиларга ўша маҳалда минг машаққат билан ҳар гектар ердан 8—13 центнер ҳосил етиштиргани, у ҳосил тагин энг юқори кўрсаткич деб ҳисобланганлигини айтиб берди. Кекса пенсионер ҳикоясидан сўнг сиёсий мактаб тингловчиси, 14-бригада бошлиғи Нурғози Мингбоев ўзи раҳбар бўлган пахтакорлар ернинг ҳар гектаридан 45 центнердан ошириб «оқ олтин» олганликларини айтиб берди. Қишлоқларимиз ҳаёти учун характерли бўлган бу мисоллар тингловчиларда катта қизиқиш туғдирди. Шундан кўриниб турибдики, ҳар бир темани ўтаётганда пропагандист мумкин қадар ўтмишни, ҳозирги тараққиёт даражаси ва келажакдаги истиқболни тасвирлаб бера олса бу билан тингловчиларнинг билимларини бойитиш билан бирга, уларнинг сиёсий ва меҳнат активлигини ҳам оширган бўлади.

Тажриба шуни кўрсатадики, пропагандист машғулотга олдиндан қанчалар пухта тайёрланмасин, дарс вақтида бирон бир масалани эсдан чиқариб қўйиши мумкин. Бундан ҳоли бўлиш учун ҳар бир машғулотга ишчи конспект тузиб олиш тавсия этилади.

Шундай қилиб пропагандистнинг машғулотга тайёрланиши мураккаб, кўпқиррали ва жиддий меҳнатни талаб қиладиган жараёндир. Ушбу мақолада шу жараёнга оид барча масалалар мукаммал баён қилиб берилди, деб айта олмаймиз. Пропагандистлар юқорида айтилган маслаҳатларга амал қилиш билан бирга, машғулотларга қандай тайёргарлик кўришга бағишланган методик адабиётларни ҳам ўқиб чиқсалар, фойдадан ҳоли бўлмас эди.

Д. И. УСМОНОВ,
Тошкент область ва шаҳар сиёсий маориф уйининг консультанти.

МАЖЛИС ВА МАСЪУЛИЯТ

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

Коллективчилик — бу коммунистлар партия ташкилотининг юраги, партия демократиясининг асосий моҳиятини ифодаловчи белгидир. Қайси бир ташкилотда коллектив раҳбарлик йўлга қўйилган бўлса, ўша ерда партия ташкилотининг фаолияти активлашади, кадрларни танлаш, уларни жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш ишлари талабга жавоб беради. Бундан чиқадиган хулоса шуки, коллективчиликка амал қилиш партия ташкилотининг обрўсини орттира боради.

Партия мажлиси — бошланғич партия ташкилотининг юқори органи. Бундай мажлисларда коммунистлар ўз олдиларида турган муҳим ва масъулиятли вазифаларни очиқчасига, эркин ва атрофлича муҳокама қиладилар. Партия қарорларини ҳаётга татбиқ этишнинг амалий тадбирларини белгилаб оладилар. Бошқача қилиб айтганда, партия мажлиси ҳар бир коммунистнинг зиммасига конкрет вазифаларни юклайди. Уларнинг топширилган иш учун жавобгарлиги ва масъулиятини оширади.

Областимиз колхоз ва совхозларидаги кўпчилик бошланғич партия ташкилотларида йиғилишлар ўз вақтида ўтказилади. Уларда кундалик ҳаётий ва актуал масалалар ишчанлик билан муҳокама қилинмоқда.

Кейинги вақтларда партия ички демократиясининг янада мустаҳкамланганлиги натижасида мажлисларда муҳокама қилинадиган масалаларнинг хили, тематик доираси кенгайди. Коммунистлар мажлисларда ўз хўжаликларининг маълум бир давр ичида қилган ишлари натижаларини муҳокама қилиш билангина чегараланиб қолмасдан, балки, ишлаб чиқаришни такомиллаштириш, планлаштиришнинг янги принциплари, моддий рағбатлантириш, ахлоқ, одобга оид масалаларни ҳам муҳокама қилабошладилар. КПСС Марказий Комитети март ва сентябрь пленумлари коммунистлар олдига бу соҳада катта вазифалар қўйди.

Айрим партия ташкилотларининг иш тажрибасини ўрганиш шуни кўрсатдики, қаерда партия ташкилоти ишни планли равишда ва пухта ташкил этса, хўжаликнинг фаолияти устидан тўғри назорат ўрната олса, ҳар бир коммунистга нисбатан талабчанликни кучайтирса, ўша ерда иш муваффақиятли бораверади. «Политотдел» колхози партия ташкилотининг фаолияти бунга мисол бўла олади. Бу катта партия ташкилоти еттита цех партия ташкилотига эга бўлиб, уларнинг ҳисобида 276 коммунист бор.

Колхозда партия комитетининг мажлислари ва партия йиғилишлари қатъий план асосида олиб борилади. Фақат кейинги 11 ойнинг ўзидагина партия комитетининг 23 мажлиси бўлиб ўтди, уларда 40 га яқин масала муҳокама қилинди. Шунингдек, олти марта коммунистларнинг умумий йиғилиши ўтказилиб, 11 масала кўриб чиқилди. Коммунистларнинг муҳокамасига ташланган бу масалаларнинг 15 таси хўжаликка, 19 таси эса партиявий-ташкилий ишларга, қолганлари идеология ишларига тааллуқлидир. Кўриниб турибдики, партия комитети хўжаликнинг шароити, имкониятлари, колхозчиларнинг турмуш маданиятидан келиб чиқиб, мажлисларда турли хил темадаги масалаларни муҳокамага қўйган.

Ҳар бир мажлисга пухта тайёргарлик кўрилади. Шунинг учун ҳам коммунистлар мажлисда актив қатнашадилар, камчиликларни дадил очиб ташлаш билан бирга уларни йўқотиш юзасидан ўз таклиф ва мулоҳазаларини ўртага ташлайдилар.

Партия комитети цех бошланғич партия ташкилотларининг иши устидан кундалик назоратни кучайтирган. Партия комитетининг мажлисларида цех партия ташкилотлари секретарларининг ҳисоботлари вақти-вақти билан эшитиб борилади. Уларга кундалик амалий ёрдам бериб турилади. Цех партия ташкилотлари — қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ва оммани тарбиялашнинг ҳақиқий ташкилотчилари бўлиб қолганлар. Улар ҳар қандай хўжалик ва сиёсий вазифаларни амалда муваффақиятли ҳал қилмоқдалар.

Колхоз коммунистларининг ғайрат ва шижоат кўрсатиб ишлаши туфайли хўжалик ўтган йили ҳам қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини юксалтиришда янги марраларни қўлга киритди. Бу, аввало, партия ташкилотининг колхоз правлениеси билан ҳамкорликда иш олиб бораётганлигининг, партия мажлисларида кўтарилган масалалар ва белгиланган тадбирларнинг ўз вақтида амалга оширилишининг натижасидир. Бундай мисоллар кўп.

Лекин ҳамма жойларда ҳам партия мажлисларини ана шундай юксак савияда ўтказяптилар деб айтолмаймиз. Кўп жойларда партия мажлисларига пухта тайёргарлик кўрилмайди. Кун тартибига қўйиладиган масалаларда хўжаликнинг эҳтиёжи, ҳозирги кундаги вазифалари тўла ҳисобга олинмайди. Партия мажлисларида хўжаликка оид масалалар қайта-қайта муҳокама қилинаверади. Қарорлар ҳам хўжакўрсин учун қабул қилинади. Уларда конкрет тадбирлар белгиланганини, коммунистларга конкрет топшириқ берилганлигини кўрмайсиз.

Оржоникидзе районидаги Фрунзе, Карл Маркс, Киров номли колхозларнинг партия комитетлари фаолиятини текшириш шуни кўрсатдики, уларда партия ва ҳукуматнинг хўжаликка оид муҳим қарорларини муҳокама қилиш кўпинча расмиятчилик билан ўтади. Хўжаликдаги аҳвол атрофлича ва чуқур муҳокама қилинмайди. Бу колхозларнинг партия комитетлари коммунистларни топширилган ишни бажариш учун жавобгарлик ҳисси руҳида тарбияламаётирлар. Коммунистлардан Уставда кўрсатилган қоидаларга амал қилишни қатъий талаб қилиб бормайдилар. Комитет мажлислари ёки умумий йиғилишларда коммунистлардан партия топшириқлари, ўз вазифаларини қандай бажараётганликлари ҳақидаги ахборотларни эшитиб бормайдилар.

Масалан, Киров номли колхознинг бош агрономи вазифасида ёш коммунист ва мутахассис ўртоқ М. Йўлдошев ишлайди. У — олий маълумотли. Лекин хўжаликка раҳбарлик қилиш соҳасида етарли тажрибага эга бўлмаганлиги учун ишда кўпгина муҳим камчиликларга йўл қўйган.

Колхоз партия комитети буни кўра-била туриб, ёш мутахассисга ёрдам бериш тадбирларини кўрмади. Агар партия комитети йиғилиши ёки коммунистларнинг умумий мажлисида бош агрономнинг ҳисоботини эшитиб, унинг фаолиятида рўй бераётган камчиликларни рўй-рост очиб ташлаб, амалий ёрдам берганида қандай яхши бўларди!

Шунингдек Карл Маркс номли колхоз раиси ўртоқ Абдусаматов суғориладиган ерлардан фойдаланишни нотўғри планлаштирилишига йўл қўйган. Жумладан, янгидан ўзлаштирилган юз гектардан ортиқ майдон ғалла экини учун ажратилган. Партия комитети бу аҳволни коммунистларнинг умумий йиғилишига ҳавола қилиб, кўпчилик билан маслаҳатлашиб, камчиликнинг олдини олиши мумкин эди-ку. Афсуски, партия комитети шундай қилмади.

Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Ўрта Чирчиқ район партия комитетининг бошланғич партия ташкилотларга раҳбарлиги тўғрисида эълон қилинган қарорида ҳам колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари ишини ҳар тарафлама жонлантириш юзасидан кўрсатмалар берилган.

Қарорда партия йиғилишлари, партия комитетлари ва бюро мажлисларини ташкилий ва ғоявий-сиёсий жиҳатдан юксак даражада ва мунтазам ўтказиб туриш, уларнинг хўжалик вазифаларини ва сиёсий вазифаларни ҳал этишдаги ролини доимо ошира бориш, қараб чиқилаётган масалаларнинг доирасини кенгайтириш таъкидланган. Шунингдек, йиғилишларни тайёрлашга коммунистлар ва партиясиз активларни кенг жалб этиш, уларнинг ўз фикрларни эркин ва бемалол айирбошлашлари учун ишчанлик вазиятини вужудга келтириш, танқид ва ўз-ўзини танқидни кенг авж олдириш зарурлиги кўрсатиб ўтилди.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг V пленумида ҳам партия мажлисларининг ролини оширишга алоҳида аҳамият берилди. Пленумда шу нарса алоҳида таъкидландики, кўпгина партия ташкилотларида йиғилишларнинг кун тартиби бир бирига ўхшаб кетади. Бу йиғилишларда кўпинча маъмурият томонидан ҳал қилинса ҳам бўладиган хўжаликка оид масалалар қайта-қайта муҳокама қилинаверади. Тўғри, партия ташкилотлари ишлаб чиқариш вазифаларини ҳал этишдан четда тура олмайдилар. Лекин улар бу вазифани партиявий позицияда туриб муҳокама қилишлари, ҳал этишлари лозим.

Ҳозирги пайтда партия аъзоларини кўпроқ ёшларни тарбиялаш, Устав талабларининг бажарилиши, кадрларни танлаш ва уларни жой-жойига қўйиб ишлатиш, эскилик сарқитларига қарши кураш масалалари қизиқтиради. Партия мажлисларида бундай масалаларни тез-тез муҳокама қилиб туриш лозим.

Партия ташкилотлари партиянинг энг муҳим қарорларини ўз мажлисларида муҳокама қилганларида уларни бажаришга қаратиб конкрет чоралар ишлаб чиқишлари, қарор қабул қилганда «бажарилиши таъминлансин» «маъқуллансин», «камчиликлар тезда тугатилсин» сингари умумий гаплардан қочиш керак.

Партия йиғилишларининг моҳияти, қабул қилинадиган қарорларнинг роли, эътиборини, бу қарорларнинг бажарилиши учун ҳар бир коммунистнинг жавобгарлигини ошириш зарур. Партия ташкилотининг қарори — бу ҳаракатга раҳбарликдир.

Шунингдек йиғилишлар, бюро ва комитет мажлисларининг қарорлари, протоколлари, иш планлари аъзолик бадаллари тўланганлиги ҳақидаги ведомостлар, яъни партия ҳужжатларига эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш зарур.

Колхоз ва совхозларнинг бошланғич партия ташкилотлари ҳамма ерда ишни ана шу кўрсатмалар асосида ташкил этишлари, партия мажлисларининг ролини ҳартарафлама оширишлари керак. Белгиланган қарорларнинг бажарилишини кузатиб бориш, ижрони текширишни яхши йўлга қўйиш партия ташкилоти фаолиятининг муваффақиятини таъминловчи шартлардан эканлигини унутмаслигимиз керак. Ана шунда ўтказиладиган ҳар бир партия мажлисидан кутилган мақсадга эришиш мумкин.

С. АҲМЕДОВ,
Ўзбекистон КП Тошкент область комитети партиявий-ташкилий ишлар бўлимининг мудири.

Янгийўл пахта тозалаш заводи коллективи янги йилни яхши бошлади. Корхона аҳли ҳозир бир меёрда меҳнат қиляпти. Цехларда ишлаб чиқариш топшириқлари муваффақиятли бажариляпти. Суратда: заводнинг илғор прессчиси Нишонали Азимбоев иш устида.

Қ. Розиқов фотоси. ЎзТАГ фотохроникаси.

САВДО ХОДИМЛАРИ ЮБИЛЕЙГА

Область савдо ходимларининг VI пленуми бўлди. Пленумда сўзга чиққан савдо ходимлари илғорлар тажрибасини оммалаштиришга, харидор талабини ҳисобга олиб иш кўришга, хушмуомалали бўлишга чақирдилар. Қишлоқ жойларда савдо хизматини янада яхшилаш ҳақида гапирдилар. Оржоникидзе, Бекобод район матлубот жамиятлари, «Ташхлебторг», «Ташплодоовошчторг» иши харидорларни сира қаноатлантирмаётганлиги тўғри танқид қилинди.

Пленум қатнашчилари ВЦСПСнинг X пленуми қарорларини амалга ошириш ва Совет ҳокимиятининг 50 йиллигини муносиб кутиб олишга аҳд қилдилар.

ЯНГИ ИЛМИЙ МУАССАСАЛАРДА

МЎЪЖИЗАЛАР МАСКАНИ

Бу илмий муассасани «ақлли» машиналар маскани деб таърифлашади. Аслида ҳам шундай. Қайси бир бўлим ёки лабораторияда бўлманг «сир»ли мўъжизаларини намойиш қилаётган мураккаб аппаратларни кўрасиз. Ўз оти билан «Кибернетика институтининг ҳисоблаш маркази» деб номланади бу институт.

Бошқарилиши бирмунча қийин бўлган «ақл»ли машиналар ишончлик қўлларга топшириб қўйилган. Олимлар аппаратларни ишга солиб, кибернетика фани қудратини намойиш қилмоқдалар. Бемор касалига диагноз қўйишда ҳам, ҳисоблаш йўли билан ҳал этиладиган математик масалаларни ечишда ҳам, корхоналардаги агрегатлар иш «қобилияти» қай даражада эканлигини аниқлашда ҳам «ақл»ли машиналар мутахассисларга яқин кўмакчи бўлиб қолди.

Биокибернетика бўлимида қилинаётган ишларнинг салмоғи жуда катта. Бўлимга истеъдодли фан соҳиби Музайяна Охундий бошчилик қилади. Кунда-кунаро бу ерда бир янгилик. Тошкент тўқимачилик комбинати медицина-санитария қисми шифокорлари билан боғланган ҳамкорлик бўлим ютуғига ютуқ қўшди.

— Бемор касалига тўғри диагноз қўйиш врачдан талаб этиладиган биринчи вазифалар, —дейди ўртоқ М. Охундий.— Баъзан врачларнинг эътиборсизлиги билан беморнинг касали қандай касаллик эканлиги нотўғри кўрсатилади. Борди-ю, бемор шу диагноз бўйича даволанса соғайиши ўрнига дарди оғирлашиб кетиши мумкин. Тўғри диагноз қўйиб даволанган бемор тез орада соғайиб кетади.

Шифокорлар билан боғланган ижодий ҳамкорлик умумий ишимизга катта ёрдам берди. Деярли ҳамма беморлар тўғри қўйилган диагноз бўйича даволандилар. Бунда электрон-ҳисоблаш машиналари жуда қўл келди. Беморни даволаётган врач қўйган диагноз бизга юборилади. Уларнинг қанчалик тўғри ёки нотўғрилигини электрон-ҳисоблаш машинаси тезда «ҳал» қилиб беради. Чунки, унда турли касалликларнинг машина «тили»га кўчирилган программа мушкулни осон қилади. Электрон-ҳисоблаш машинаси программасидаги рақамлар буйракда тош пайдо бўлиш, кўр ичак яллиғланиши, холицистит сингари касаллик белгиларни ифодалайди. Машина бу рақамларни математик масала йўсинида тартибга келтиради. Ҳосил бўлган рақамлар шифокорлар касаллик белгиларини ифодалаб ёзиб берган рақамлар билан солиштирилади. Рақамлар бир хил бўлиб чиқса, диагноз тўғри қўйилган бўлади.

Ҳисоблаш маркази яқинда яна бир мураккаб тадқиқотга қўл урди. Бошланган иш ўзининг дастлабки ижобий натижаларини берди. Бунда ҳам «ақл»ли машина ёрдамга келди. «Днепр» маркали электрон-ҳисоблаш машинаси Чирчиқ химия комбинатининг конверсия метан ишлаб чиқариш цехида ўз мўъжизасини кўрсатди.

Агрегатларга солинадиган маҳсулотлар етарлича тушганми ёки йўқлигини аниқлаб туриш «Днепр» машинаси зиммасига юклатилди. Машина «маҳорати»ни ишга солди.

У агрегатдаги маҳсулотлар миқдорини приборлари орқали ахборот бўлимига маълум қилиб туради. Маҳсулотлар миқдори баъзан турлича бўлаётганлиги маълум бўлиб қолади. Шундай қилиб, «Днепр» машинаси иш жараёнидан кўз-қулоқ бўлиб турган ишончли аппаратга айланди.

Институт ҳисоблаш маркази бўлими лабораторияси ходимлари ўтказилган тажрибаларга асосланиб ўзгаришни нормал ҳолга солувчи программа ишлаб чиқдилар.

— Комбинатда ўтказаётган тадқиқотимиз ниҳоясига етай деб қолди,— дея ҳикоя қилади бўлим бошлиғи Т. Раҳимов.— Бамаслаҳат бошланган иш кўнгилдагидек якунланади деганларидек, корхона билан боғланган ижодий ҳамкорлик бизга ҳам, комбинат коллективига ҳам қувонч келтириши турган гап.

Фақат шугина эмас, институт олимлари фан ва техника соҳасида ҳали ҳал этилмаган қатор муаммолар устида ҳам самарали ишлашяпти. Ахир, бу фан даргоҳида битта эмас, иккита эмас, бир йўла 30 та лаборатория ишлаб турибди. Ҳар бирининг аниқ вазифаси, тадқиқот объекти бор.

Институтнинг математик кибернетика, ҳисоблаш математикаси, биокибернетика, иқтисодий кибернетика каби бўлимлари-чи?! Уларда ҳал этилаётган муаммоларнинг ўзи кибернетика фани хазинасига муносиб дурдоналар бўлиб қўшилади. Бу тадқиқотларнинг айримлари Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги қарамоғидаги хўжалик ва муассасаларда амалга оширилаётган бўлса, бир туркуми Чорвоқ ГЭСида муваффақиятли ҳал этилмоқда. Тошкент кабель заводи, Бухоро нефть разведкаси, бир неча шифохоналар ҳам институт олимларининг асосий тадқиқот объектлари бўлиб қолди. Хуллас, илмий муассаса юзга яқин корхона, ташкилот билан мустаҳкам ҳамкорлик ўрнатган.

Институт Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳузурида ташкил топган ёш илмий муассасалардан бири. Унинг истиқболи катта.

А. АЛИЕВ.

МАМЛАКАТЛАР ВА ҚИТЪАЛАРДА

МАЪЛУМОТЛАР МАҚОЛАЛАР ВОҚЕАЛАР

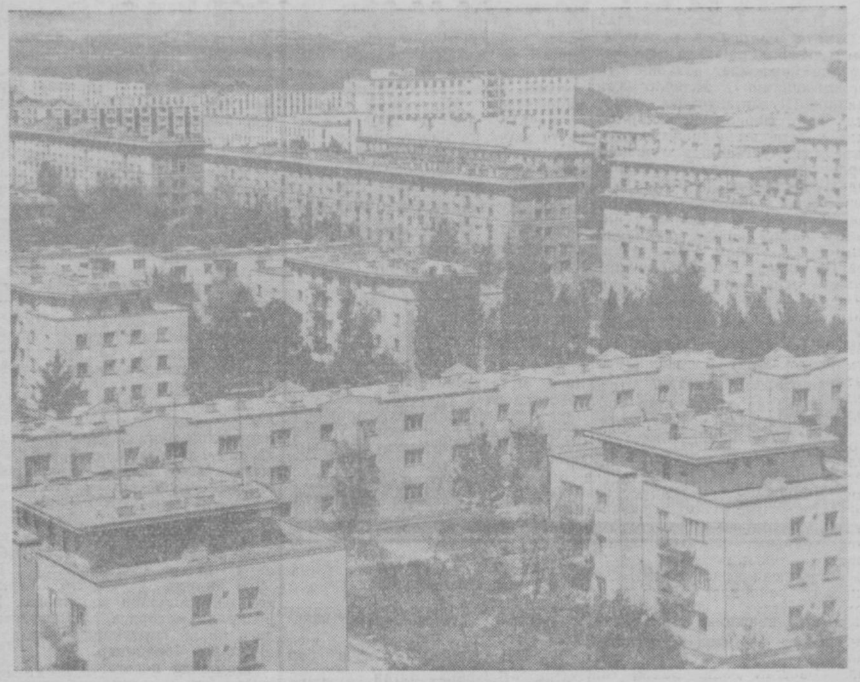

ВЕНГРИЯНИНГ ШАҲАРЛАРИ.
Суратда: Дунаувайрош шаҳрининг янги бунёд этилган массивларидан бири.
МТИ — ТАСС фотоси.

СССР ДЕНГИЗ ФЛОТИ МИНИСТРЛИГИДА

ДАЛЬНИЙ ПОРТИДАГИ ХИТОЙ МАЪМУРЛАРИНИНГ СОВЕТ ТЕПЛОХОДИ «ЗАГОРСК»НИ ҚОНУНГА ХИЛОФ СУРАТДА УШЛАБ ҚОЛГАНЛИКЛАРИ ХУСУСИДА

Дальний портидаги хитой маъмурлари 1966 йил 8 декабрда совет теплоходи «Загорск»ни қонунга хилоф суратда ушладилар ва уни 28 декабргача ушлаб қолдилар.

Бу портнинг маъмурлари ҳамма томонидан танилган халқаро нормаларни ва денгиз мамлакатларининг қонунларида қайд қилинган практикани, шу жумладан Дальний портида амалда бўлган қоидаларни қўпол равишда бузган ўз хатти-ҳаракатларини бирон тарзда оқлашга уриниб, совет кемасига «порт қоидаларини бузди» деган мутлақо асоссиз айбни қўйдилар.

Аслида Дальний порти гаванида совет теплоходи «Загорск» билан қандай ҳодиса рўй берди?

Дальний портининг 28 — причалида турган «Загорск» теплоходи 8 декабрда юкларини тушуриб бўлгач, зарур ҳужжатларнинг ҳаммасини расмийлаштириб, денгизга чиқишга тайёрланди. Соат 16 дан 10 минут ўтганида икки хитой лоцмани теплоход бортига чиқди ва соҳилдан жўнаб кетишни буюриб, «Загорск»ни гавандан олиб чиқди. Лоцманлар порт дарвозаларидан жуда яқин жойда тўсатдан теплоходни орқага буришни буюрган пайтгача совет кемасининг капитани ҳам, экипажнинг бошқа аъзолари ҳам хитой лоцманларининг ҳаракатларига аралашмадилар. Ана шу буйруқни бажариш «Загорск»ни саёз жойдаги қумлоққа муқаррар ўтказиб қўяр, бу эса жиддий аварияга учраш ва ҳатто кеманинг ҳалок бўлиш хавфини туғдирар эди.

«Загорск» капитани бундай вазиятда лоцманнинг буйруғини бажара олмас эди ва табиий, бажариши ҳам даркор эмас эди. Бу чора кеманинг порт дарвозасидан бехатар ўтиб олишига имкон берди, шундан кейин капитан кемани дарҳол тўхтатди ва хитой лоцманларининг талаби билан лангар ташлади.

Кема лангар ташлаганидан кейин Хитойнинг қуролли соқчилари ва порт маъмурларининг вакиллари кема бортига чиқдилар. Улар кеманинг жўнаб кетишини тақиқладилар, карталарни ва кема ҳужжатларини қўлга олиш учун зўрлик билан теплоходдаги штурман рубкасига бостириб киришга уриндилар.

Совет денгизчилари СССР ва хитой халқлари ўртасидаги дўстлик манфаатларини қадрлаб, чидам ва сабот кўрсатдилар ҳамда энг бошданоқ бу можарони бартараф қилишга интилдилар.

«Загорск» капитани порт маъмуриятига бир неча бор мурожаат қилиб, рўй берган ҳодисани совет кемаси экипажи аъзоларининг ва теплоход бортида бўлган Хитой лоцманларининг иштирокида суриштириб билишни илтимос қилганига қарамай, порт маъмурларининг вакиллари бирон тарзда текшириш ўтказишдан қатъиян бош тортдилар ва совет кемасини ушлаб қолабердилар.

Хитой маъмурларининг ана шу тамомила асоссиз ва ғазаблантирувчи ҳаракатлари хусусан социалистик мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда сира мисли кўрилмаган ҳаракатдир.

Пекиндаги Совет элчихонаси 10 декабрда Хитой Халқ Республикаси ташқи ишлар министрлигига мурожаат қилиб, «Загорск»нинг Дальний портидан жўнаб кетишига ёрдам беришини илтимос қилди. Аммо, Хитой Халқ Республикаси ташқи ишлар министрлигининг вакили совет денгизчилари шаънига атайин ўйлаб чиқарилган бўлмағур айбларни қўйиб, «Загорск» теплоходи гўё, «Хитой суверенитетини бузди» деди. Хитой маъмурлари улар олдига қўйган талабларини такрорлай бердилар. Теплоход ва унинг командаси Дальний портининг ташқи рейдида соқчилар назоратида қолаберди.

«Загорск» теплоходининг қонунга хилоф суратда ушлаб қолинганлиги муносабати билан совет томони 17 декабрда Хитой Халқ Республикасининг Москвадаги элчихонасига норозилик билдирди ва бу теплоходнинг дарҳол жўнатиб юборилишини талаб қилди.

Баёнотда Хитой маъмурларининг теплоход капитани ва бошқа совет денгизчиларига нисбатан қўйган уйдирма айблари тамомила фош қилиб ташланди. Баёнотда, жумладан, кўрсатиб ўтилганидек, ҳамма томонидан танилган халқаро нормаларга ва денгиз мамлакатларининг қонунларида қайд қилинган практикага мувофиқ лоцман кема капитанининг маслаҳатчиси (консультантидир). Бортда лоцманнинг бўлиши-бўлмаслигидан қатъий назар кемани маневр қилиш пайтида уни бошқариш учун жавобгарлик кема капитанининг зиммасидан соқит қилинмайди ва у ўзига ишониб топширилган кеманинг хавфсизлиги учун тўла жавобгардир. Хитойнинг расмий маълумотларига қараганда, бундай практика Хитой Халқ Республикасининг портларида ҳам мавжуддир. Денгиз низомлари ҳам, Дальний порти учун белгиланган маҳаллий қоидалар ҳам лоцман йўл кўрсатиб борган пайтда капитаннинг ана шу ҳуқуқларини сира ҳам чекламайди.

«Загорск» теплоходи бортида бўлган хитой лоцмани шундай кўрсатмалар бердики, бунинг натижасида кеманинг аварияга учраш ёки ҳатто ҳалок бўлиш хавфи вужудга келиши мумкин эди. Капитаннинг мавжуд қоидаларга мувофиқ равишда қилган ҳаракатлари эса, кеманинг хавф-хатарсиз бўлишини таъминлади ва бу тамомила ҳуқуқ-қоидаларга мувофиқ ҳаракат эди. Хитой томонининг «Загорск» теплоходи капитани «хитой суверенитетини бузди» деб қўйган айблари бошдан-оёқ уйдирма ва асоссиздир.

Аммо, хитой томони кемани бўшатиб юбориш учун бирор чора кўриш у ёқда турсин, балки ҳатто Хитой Халқ Республикасининг Москвадаги элчихонасига 17 декабрда топширилган баёнотга ҳам жавоб бермади.

Шу муносабат билан совет томони 24 декабрда совет теплоходининг ушлаб қолинишига қарши яна қатъий норозилик билдирди.

Шундан кейингина хитой маъмурлари 28 декабрда совет теплоходи «Загорск»ни бўшатиб юборишга мажбур бўлдилар. Улар ўз ҳаракатларининг чин характерини жаҳон жамоатчилигидан яшириш ниятида фактларни бузиб кўрсатиб, ҳозирги пайтда ҳам совет кемаси ва унинг командаси 20 кун мобайнида қонунга хилоф суратда ушлаб қолинганлигини оқлашга баҳона топмоқчи бўладилар. Синьхуа агентлигининг Хитой Халқ Республикаси матбуотида ва радиоси орқали кенг тарқатилаётган 28 декабрдаги хабари худди шу мақсадга қаратилгандир. Бу хабардан ғаразли мақсадлар кузатилганлиги тамомила аёндир.

СССР Денгиз Флоти министрлиги шундай ҳолатга эътиборни жалб этмай қола олмайдики, хитой маъмурларининг ҳаракатлари халқаро савдо кемалари қатнови соҳасидаги муносабатларнинг ҳамма томонидан танилган принципларига зиддир, бу ҳаракатлар совет ва хитой денгизчиларининг ҳамкорлигига жиддий зарар етказади, СССР портлари билан Хитой портлари ўртасида денгиз орқали алоқаларни нормал амалга оширишни хавф остида қолдиради.

СССР Денгиз Флоти министрлиги «Загорск» теплоходини узоқ вақт қонунга хилоф суратда ушлаб қолиш натижасида етказилган зарарни тўлаш тўғрисидаги талабни Хитой Халқ Республикасининг тегишли маъмурлари олдига қўйиш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолади.

АМЕРИКАЛИКЛАР, ВЬЕТНАМДАН ТУЁҒИНГИЗНИ ШИҚИЛЛАТИБ ҚОЛИНГ!

БЕЛГРАД. Югославия Социалистик Федератив Республикасида АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши норозилик кампанияси кенгайиб бормоқда. Югославия пойтахтидаги корхоналар ва муассасаларда митинглар ўтказилмоқда. Бу митингларда меҳнаткашлар АҚШ интервенциясини қаҳр-ғазаб билан қораламоқдалар ва ана шу интервенциянинг дарҳол тўхтатилишини талаб қилмоқдалар. Белграднинг корхоналари ва жамоат ташкилотларида, олий ўқув юртлари ва мактабларида курашаётган Вьетнам халқига ёрдам фонди учун маблағ тўплаш кампанияси давом этаётир. Вьетнамлик курашчиларга ўз қонини бераётган донорлар сони кўпаймоқда. Қизил крестнинг Белград комитети кейинги вақтларда Вьетнам Демократик Республикасига салкам 90 литр қон юборди.

ГАВАНА. «Вьетнам ғалаба қилади» виставкаси очилиши муносабати билан Куба пойтахтида Вьетнам халқи билан бирдамлик митинги ўтказилди. Куба ёзувчилари ва ижодий ходимлари союзининг президенти Николас Гильен митингда сўзлаган нутқида: «Вьетнамни қўллаб-қувватлаймиз, янкилар Вьетнамдан йўқолсин!» деди. Виставкадаги эскпонатлар америка империализмининг Вьетнамдаги жиноятларини, Вьетнам халқининг қаҳрамонона курашини тасвирлаб берди.

РИМ. 1967 йилнинг биринчи куни Италиянинг Ливорно шаҳрида ёшларнинг Америкага қарши катта намойиши билан нишонланди. Неча минглаб йигит ва қизлар «Американиклар— агрессор ва қотиллар, Вьетнамдан туёғингизни шиқиллатиб қолинг!» деган шиорлар остида намойиш ўтказдилар. Намойишчиларнинг колонналари ярим кечагача порт причаллари олдида турган Америка ҳарбий кемалари ёнидан ўтдилар. Италия полициясининг тинч намойишни тарқатиб юборишга урунганлиги ва Италия тинчлик тарафдорларига мушт кўтариб, уларни тош бўрон қилган ва калтаклаган америка денгизчиларининг очиқдан-очиқ қилган безорилик ҳаракатларига қарамай, намойиш муваффақиятли суратда ва уюшқоқлик билан ўтди.

ЛОНДОН. Англиядаги «Мустамлакаларнинг озодлиги учун кураш ҳаракати» оммавий жамоат ташкилоти Вильсон ҳукуматига шундай талаб билан мурожаат қилди: «Америка қуролли кучларига очиқдан-очиқ ёрдам бериш тўхтатилсин, бунинг учун америка ҳарбий кемаларининг Гонгконгдан фойдаланиши тақиқлансин ва Малайзияда АҚШ қўшинларига таълим беришга чек қўйилсин».

Бир қанча лейбористлар, шу жумладан парламент аъзоси Бленкинсон Бош министр Вильсонга ва ташқи ишлар министри Браунга янги йил муносабати билан юборилган телеграммаларида Американинг Вьетнам Демократик Республикасини бомбардимон қилишни қоралашни ҳукуматдан талаб қилдилар ва ана шу бомбардимонларни бутунлай тўхтатишни талаб этдилар.

БРЮССЕЛЬ. «Атом қуролига қарши кураш миллий комитети»— Бельгиядаги тинчлик тарафдорларининг оммавий ташкилотларидан биридир. Миллий комитет эълон қилган баёнотида АҚШ томонидан Вьетнамда олиб борилаётган урушни кучайтириш сиёсатини қоралайди ва американинг бомбардимонлари тўхтатилсин, америка қўшинлари олиб чиқиб кетилсин ва Вьетнам халқига ўз ички проблемаларини тамомила мустақил ҳал этиш ҳуқуқи берилсин, деб талаб қилади. (ТАСС).

ФИДЕЛЬ КАСТРО НУТҚИ

ГАВАНА, 3 январь. (ТАСС). Кеча Куба халқ революциясининг 8 йиллиги муносабати билан Хосе Марти майдонида ҳарбий парад тамом бўлганидан кейин меҳнаткашларнинг кўп минг кишилик митинги ўтказилди. Бу митингда Куба Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Бош министр Фидель Кастро уч соатлик нутқ сўзлади. У, ўз нутқини революция ғалабасидан кейинги саккиз йил мобайнида Куба босиб ўтган йўлга, экономика, маданият ва аҳолига хизмат кўрсатишнинг турли соҳаларида мамлакатнинг эришган муваффақиятларига бағишлади. Халқни революцион онглилик руҳида тарбиялаш, деб таъкидлади Фидель Кастро, Куба революциясининг асосий натижасидир.

Куба бош министри Кубанинг халқ соғлигини сақлаш, маориф, малакали кадрлар тайёрлаш соҳасида катта муваффақиятларни қўлга киритганлигини айтди. У, мамлакатнинг савдо ва балиқ овлаш флоти ўсиб бораётганлиги ҳақида, саноатдаги дастлабки катта муваффақиятлар тўғрисида, саноатни янада ривожлантириш планлари тўғрисида батафсил гапирди.

Фидель Кастро ўз нутқининг охирида бошқа мамлакатлардаги миллий озодлик курашчиларига салом йўллади. Унинг «жаҳондаги мамлакатларнинг бирида курашаётган» майор Эрнесто Гевар шаънига айтган қутловларини митинг қатнашчилари беш минутдан кўпроқ қарсак чалиб кутиб олдилар. Бош министр революцион Куба АҚШ империалистик агрессиясига қарши жанг қилаётган Вьетнам халқи билан бирдам эканлигини яна таъкидлади.

Митинг қатнашчилари Фидель Кастронинг Кубада янги йилни «қаҳрамон Вьетнам йили» деб аташ тўғрисидаги таклифини якдиллик билан қабул қилдилар.

ПОРТУГАЛИЯ МУСТАМЛАКАЧИЛАРИНИНГ ТАЛАФОТЛАРИ

КОНАКРИ, 3 январь. ТАСС мухбири Ф. Конопихин хабар беради:

«Португал» Гвинеясининг ватанпарварлари ўтган йили Португалия солдатлари ва офицерларидан 200 га яқин кишини сафдан чиқардилар. Шу давр ичида юздан ортиқ автомашина ва броневик яксон қилинди ҳамда шикастлантирилди, кўп миқдорда қурол-яроғ ва анжомлар ўлжа олинди.

Гвинея ва Яшил Бурун Мустақиллиги Африка партиясининг бош секретари Омилкор Кабрал ТАСС мухбири билан суҳбатда ана шу маълумотларни келтириб, қўйидагиларни таъкидлади: Ўтган йили Гвинея ва Яшил Бурун Ороллари мустақиллиги Африка партиясининг мунтазам кучлари ва партизанлар ҳужум операциялари олиб бордилар. Бу операциялар давомида Португалиянинг неча ўнлаб мустаҳкамланган пунктлари ва шу жумладан, Мадин, Олоссато, Энксала, Катио, Межо ва Виамбидаги пунктлари ер билан яксон қилинди.

Кабрал 1966 йилда маъмурий марказ Бисау шаҳридан 30 километр наридаги Нхакра зонасида партизанлар ҳаракат қиладиган янги ўчоқ ҳам вужудга келтирилганлигини таъкидлади.

Ҳозирги пайтда Ғарбий Германия экономикасининг аҳволи оғирлашмоқда. Германия Федератив Республикасининг хўжалик министри Шиллернинг «Индустрикурир» газетасида ёзишига қараганда автомобиль саноати қаттиқ кризисга учраган. Рур областидаги қатор машина ишлаб чиқариш заводларининг майдонлари сотилмаган машиналар билан тўлиб кетган.
Кейстон — ТАСС фотоси.

Бельгиядаги кулбалар

БРЮССЕЛЬ, 2 январь. (ТАСС). «Сите» газетаси бугун миллий уй-жой институтининг статистика маълумотларини эълон қилиб, ҳозир Бельгияда 400 мингта кулба бор, деб хабар беради.

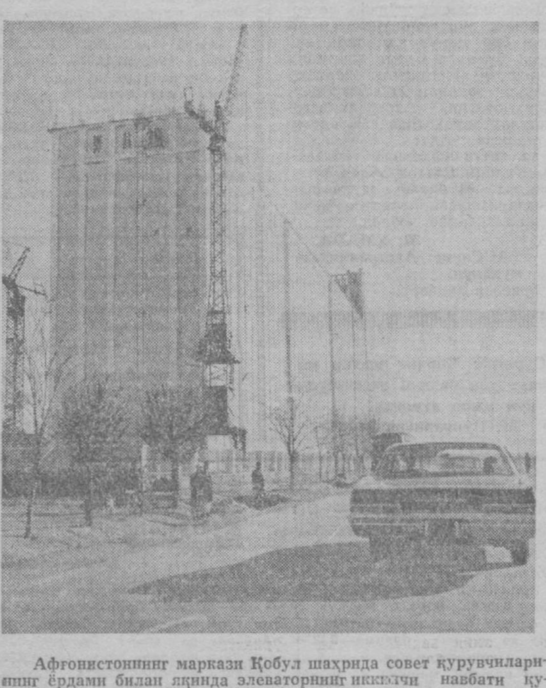

Афғонистоннинг маркази Қобул шаҳрида совет қурувчиларининг ёрдами билан яқинда элеваторнинг иккинчи навбати қурилиши тугатилди. Ҳозир тегирмон ва нон заводини кенгайтириш бўйича иш бошланди. Суратда: Қобул шаҳридаги элеватор.
А. Стужин фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

АМЕРИКА ИМПЕРИАЛИЗМИНИНГ ШАТАКЛАРИ

Аргентинада рўй берган яқиндаги тўнтариш, Перу, Колумбия, Боливия, Эквадор, Венесуэла каби Марказий Америка мамлакатларида сиёсий вазиятнинг кескинлашуви, Доминикана республикасида АҚШ нинг давом этаётган агрессияси — Латин Америкасида рўй бераётган ана шу воқеалар ер шарининг бу районига эътиборни тортмоқда.

Бу воқеалар иқтисодий, социал ва сиёсий кризиснинг яна ҳам чуқурлашаётганлигидан далолат беради. Латин Америкаси халқ оммаси империализмга қарши, мустақил иқтисодий ва сиёсий ривожланиш учун кураш ишига борган сари активлик билан қўшилмоқда. Уларни социалистик Куба халқининг муваффақиятлари илҳомлантирмоқда.

Латин Америкаси халқлари курашининг авангардида деҳқонлар билан иттифоққа суянаётган пролетариат бормоқда. Ҳозирги вақтда Латин Америкаси мамлакатларида 35 миллионга яқин саноат ва қишлоқ хўжалиги ишчиси бор. Сўнгги йилларда ишчилар синфининг асосан чет эл компанияларига тегишли бўлган йирик корхоналарда тўпланишининг ўсиши уларнинг уюшқоқлигини ҳам оширишга ёрдам бермоқда. Биргаликда курашиш учун ишчилар синфи атрофига шаҳар аҳолисининг ўрта табақалари, студентлар, хизматчилар, интеллигенция вакиллари, баъзан армия вакиллари ва аҳолининг бошқа категориялари ҳам уюшабошладилар.

Империализм ва реакцияга қарши курашнинг авангардида бораётган Латин Америкаси коммунистик ва ишчи партияларининг халқ оммаси орасида обрў-эътибори борган сари ошмоқда. Ҳозирги вақтда Латин Америкасида коммунистик партия бўлмаган биронта мамлакат йўқ. Агар иккинчи жаҳон урушигача Латин Америкаси коммунистик партияларидаги аъзолар сони 90 мингдан ошмаган бўлса, ҳозир бу миқдор 350 минг кишига етган. Айрим мамлакатларда, масалан, Венесуэла ва Уругвайда коммунистик партиялар сафи 5—10 марта ўсди. Аргентина коммунистик партияси ўз сафларини уч марта ўстирди. Чили, Колумбия ва бошқа мамлакатларнинг коммунистик партиялари ўз юртлари сиёсий ҳаётида кўзга кўринарли роль ўйнамоқдалар.

Ана шундай шароитларда Шимолий Америка империализми ва олигархия синфларининг вакиллари бутун куч билан Америка қитъасида коммунистик ғояларнинг тарқалишини тўхтатишга интилмоқдалар. Улар коммунизм ғояларига қарши «муқаддас уруш»ни кенг авж олдириш учун маблағни аямаётирлар. Яқинда Тинч океан соҳилига жойлашган ва Перуга тегишли бўлган ҳашаматли Паракас курортида кенгаш бўлди. Унинг қатнашчилари Латин Америкаси ҳукуматларининг собиқ президентлари, собиқ министрлари ва маслаҳатчилари эди. Улар ҳали ҳам ўзларини ўз мамлакатлари халқлари «тақдирининг ҳукмронлари» деб хаёл қиладилар. Чилида чиқадиган «Ультима ора» газетаси таъбири билан айтганда, «реакционерларнинг бу оломони» ўз кенгашини баландпарвозлик билан «XX аср» деб атади. Афтидан улар ана шу шиор орқали соддадил одамларни чалғитишни мўлжаллаган эдилар. Лекин орадан кўп ўтмай Паракасдаги кенгашнинг ҳақиқий ташаббускорлари ким эканлиги Латин Америкаси жамоатчилигига маълум бўлиб қолди. Баъзи бир газеталарнинг хабарларига қараганда унинг ташкилотчилари Рокфеллер ва Форд фондларининг раҳбарлари, АҚШ давлат департаменти, Америка капиталистларининг пулига испан ва португалия тилларида нашр этиладиган «Висион» журнали редакцияси экан. Кенгаш континентдаги коммунистик партиялар ва озодлик ҳаракатига қарши кураш масалалари юзасидан Латин Америкаси ҳукуматларига тавсиялардан иборат кенгайтирилган доклад тайёрлади.

Шуни айтиб ўтиш керакки, сийқаси чиқиб кетган антикоммунизмга суянувчи бу янги ғоявий диверсия Латин Америкасидаги барча мамлакатларда кенг ёйилган кампаниянинг кўп халқларидан биттасигинадир. 1954 йилдаёқ «Континентни ҳимоя қилиш Америкаро конфедерация» деб аталмиш ташкилот тузилган эди. У Латин Америкасида антикоммунистик фаолиятни координация қилишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган. Орқасида АҚШ давлат департаменти суянчиқ бўлиб турган бу «Конфедерация» Мехико, Рио-де-Жанейро, Каракас ва бошқа йирик шаҳарларда актив ҳаракат қилмоқда. Давлат департаментининг агенти Прието унинг бош секретаридир. Прието, шунингдек, Мексикадаги «миллий антикоммунистик фронт» ташкилотига ҳам раҳбарлик қилади. «Конфедерация» ҳукуматга қарши иғволар, компартияларга қарши сохта ҳужжатлар тайёрлайди. Ҳозир у Кубага қарши кенг кўламда туҳмат кампанияси олиб бормоқда. «Конфедерация» фаолияти бевосита Нельсон Рокфеллер томонидан назорат қилинади.

ХАЛҚАРО ТЕМАДА

Газета, радио, телевидение, кино ва ўқишни билмайдиганлар учун мўлжаллаб чиқарилган турли брошюралар орқали империалистик пропаганда коммунистик партияларга туҳматлар ёғдиришга, Латин америкаликларни коммунистлар гўё оилани бузадилар, болаларни тортиб оладилар, инвалидлар ва кексаларни йўқ қиладилар деб ишонтиришга, Совет Иттифоқи ва социалистик мамлакатлар хусусида бўлмағур бўҳтон гапларни айтишга интиладилар.

Сўнгги йилларда Америка континентида Рутжер университетининг профессори Роберт Александрнинг «Латин Америкасида коммунизм» деган китоби кенг тарқалди. Александер кўпгина китоблар ёзган. У буржуа маддоҳлари ичида энг сермаҳсули. Сўнгги чорак асрда у китоб кетидан китоб чиқариб ётибди. «Латин Америкасида коммунизм» деган китоби эса унинг ижодида алоҳида ўрин тутади. Автор коммунистик ғояларнинг кенг халқ оммаси ўртасида оммавийлашиб кетганлигини тан олишга мажбур бўлади ва бу воқеликнинг сабабларини таҳлил қилишга уринади. У касаба союзларида раҳбарликни тортиб олиш ва «революцион группалар» тузиш йўли билан коммунизмга қарши кураш олиб бориш керак деб ҳисоблайди. Бу ташкилотлар буржуа реформизми позицияларида туриб, капитализмнинг бўшашиб қолган асосларини ҳимоя қилишлари мумкин, деб ҳисоблайди автор.

Шуни айтиш керакки, Александерга ўхшаш «назариётчилар» АҚШ давлат департаментига миллий озодлик ҳаракатини бостиришга Латин Америкаси ҳарбий кучларини жалб этишни таъсия қилмоқдалар. Воқеаларнинг кўрсатишича, ҳозирги кўпгина Латин Америкаси мамлакатларида ҳарбий машина маҳаллий реакция ва Шимолий Америка империализмининг асосий кучи бўлиб қолмоқда. Очиқдан-очиқ зўравонлик методлари борган сари тез-тез қўлланилмоқда, ҳарбий диктатурани ўрнатишга мойиллик тенденцияси кўзга ташланмоқда. Бундай диктатуранинг мақсади коммунизмнинг «кириб келишига» қарши курашдир. Маълумки, ҳозирги вақтда «Америкааро қуролли кучлар» тузиш учун кенг кампания олиб борилмоқда. Бундай қуролли кучлар қаерда халқ кучлари империалистик ҳукмронликка қарши курашга қўзғалса, ўша ерга юборилади. Шу муносабат билан «халқаро коммунизмга қарши курашда манфаатлар умумийлиги»ни ҳисобга олиб миллий суверенитетдан воз кечиш зўр бериб пропаганда қилинмоқда. Бу ғояларнинг энг ашаддий тарғиботчиси АҚШ нинг Бразилиядаги ҳозирги элчиси Васко Лейтао да Куньядир.

Антикоммунистик кампанияни авж олдиришда Шимолий Америка империализми идеологларига ёрдам бераётганлар орасида Латин Америкасининг кўпгина профессорлари, дипломатлари, журналистлари ва сиёсий арбоблари ҳам бор. Улар йирик садақалар эвазига ҳозирги замон капитализм дунёси энг ваҳший ва реакцион кучларининг малайи вазифасини бажармоқдалар. Мисолга Эквадорнинг собиқ президенти Гало Пласо ва Хорхе Креспо Торраль деган одам фаолиятини келтириш мумкин. Гало «Латин Америкасида демократия проблемалари», Хорхе эса «Эквадорда коммунизм» деган китоб ёзган. Ҳар иккала автор ҳам коммунизм Латин Америкаси учун катта хавфдир, дейди ва бу қитъадаги мамлакатларда яшовчиларни ўз юртларини антикоммунизм бастионларига айлантиришга, АҚШнинг содиқ иттифоқчилари бўлишга чақиради.

Марказий Америка мамлакатларида кенг тарқаладиган «Комбате» журнали ҳам коммунистик ғояларга қарши зўр бериб курашмоқда. Антикоммунизмнинг кўзга кўринган идеологлари Венесуэланинг собиқ президенти Ромуло Бетанкур, Хосе Фигеррес, Раул Айя де ла Торре, Эдуардо Сантос, «социалист» Норман Томас ва Луис Альберто Монхе кабилар бу журналда актив қатнашадилар.

Биз инқирозга юз тутаётган империализмни ўлимдан сақлаб қолиш учун Америка империализми тузган ёрдамчи армияга хизмат қилаётган айрим шахслардангина айтиб ўтдик. Антикоммунизм бу Латин Америкасидаги янги мустамлакачилик яшириниб олган ниқобдир.

Бироқ антикоммунистик кампаания ташкилотчиларига АҚШ монополиялари бериб турган катта-катта маблағлар ҳам, янги мустамлакачиликнинг айёрона маневрлари ҳам тарихий ривожланишнинг боришини тўхтатиб қолишга қодир эмас. Латин Америкасининг эзилган ва эксплуатация қилинган меҳнаткашлари тутган байроқни революцион ўзгаришлар шамоли тебратиб турибди.

В. БОРИСОВ.
(ТАСС).

ТАҚРИЗ

„КАТТА ҲАШАР"

Ҳашар — ўзбекнинг қадимий анъаналаридан бири. Уй қурашда ёки ўзининг кучи етмайдиган бошқа қийинроқ ишда қўни-қўшниларга, таниш-билишларга, ёр-биродарларга, қариндош-уруғларга кўплашиб кўмаклашишни халқимиз «ҳашар» дейди. Самарқандликлар бошлаган катта ҳашар ўзгача маъно касб этади. Меҳнаткашларнинг қишлоқ экономикасини тағин ҳам юксалтириш учун бир ёқадан бош чиқариб, қўлни қўлга бериб ишлаётганликларини Самарқандда «Катта ҳашар» деб аташмоқда. Областда бу сўз КПСС Марказий Комитетининг март (1965 йил) Пленумидан кейин умумхалқ мусобақаси қанот ёйбошлаган, самарқандликлар партия XXIII съездини муносиб кутиб олиш учун қизғин тайёргарлик кўришаётган бир пайтда вужудга келган эди.

Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари, иқтисод фанлари кандидати С. Усмонов ва «Экономическая газета»нинг мухбири А. Комаровский ўртоқлар областда қишлоқ экономикаси қандай юксалтирилаётганлигига бағишлаб ёзган китобларини шунинг учун ҳам «Катта ҳашар»[1] деб номлашган. КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов бу китобга сўзбоши ёзиб, унга юксак баҳо берган.

Китобда Самарқанд область партия ташкилоти фан ва техниканинг янги ютуқларини кенг жорий этишга асосланган иқтисодий иш ёрдамида, хўжалик ҳисоби, иқтисодий анализ, қишлоқ меҳнаткашларининг моддий манфаатдорликларини ошириш асосида қишлоқ хўжалигига янгича услубда қандай раҳбарлик қилаётганлиги батафсил ҳикоя қилинган. Мазкур асар қишлоқ хўжалигини тағин ҳам юксалтириш учун олиб борилаётган кураш тобора авжга чиқаётган бир пайтда бунёдга келди.

Ўзбекистон КП Самарқанд область комитети колхоз-совхозларнинг раҳбарлари ва мутахассислари, ишлаб чиқариш бошқармаларининг, район партия комитетларининг ходимлари қабул қилинадиган қарорларни амалий жиҳатдан чуқур ва ҳар томонлама асослашлари, сарфланаётган меҳнат ва моддий маблағларнинг иқтисодий самарасини аниқлашлари ва ҳисоблаб чиқишлари учун хўжаликларда ҳисоб-китоб ва иқтисодий анализнинг қатъий системасини яратиш учун жуда катта ишларни амалга оширди. Хўжаликда қилинадиган ҳар қандай иш ҳам қотиб қолган шаблон усул бўйича эмас, маҳаллий конкрет шароитлар ҳисобга олингани ҳолда бажарилиши кераклиги тавсия этилди. Китобда келтирилган фикрлар моҳирлик билан, ишнинг кўзини билиб, областдаги колхоз-совхозларнинг амалий ишларини умумлаштирган ҳолда баён қилинган.

Китобда қишлоқ хўжалигидаги асосий ишлаб чиқариш фондлари ўзини қандай қоплаши чуқур ўрганилган. Партиямиз XXIII съезди капитал маблағлар ва асосий ишлаб чиқариш фондларидан келадиган фойдани кўпайтириш сингари проблемаларга катта эътибор берди.

Асар муаллифларининг айтишларича, колхозларда бухгалтерия ҳисоб-китоблари яхши йўлга қўйилмаса, бу нарса молиявий интизомнинг бузилишига, колхозчилар меҳнатига тўланиши лозим бўлган маблағлар бошқа нарсаларга сарфланишига олиб келади. Бу фикр жуда қимматлидир.

Самарқанд область партия комитети кадрларни танлаш, уларга иқтисодий раҳбарлик қилиш усулини ўргатиш, иқтисодий ўқиш семинарларини ташкил этиш, иқтисодий кенгашнинг ишини яхши йўлга қўйиш борасида қандай ишлар қилганлиги ва қилаётганлиги китобда ўзининг ёрқин ифодасини топган.

Область иқтисодий кенгаши алоҳида диққатга сазовордир. Бу кенгаш муҳим иқтисодий анализлар қилди, районлар ва область бўйича «Экономика куни» ўтказди, партия органларининг муҳим қарорлари учун илмий жиҳатдан асосланган тавсияномалар ишлаб чиқди. Иқтисодий кенгаш ишлаб чиқариш экономикаси масалаларини мунтазам равишда муҳокама қилиб бормоқда, деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, уларнинг таннархини арзонлаштириш, ишлаб чиқаришга фан ютуқлари ва илғор тажрибани кенг жорий этишнинг аниқ йўл-йўриқларини белгилаб бермоқда.

Китоб муаллифлари қишлоқ хўжалигига янгича раҳбарлик қилишдаги бошқа ишлар тўғрисида ҳам атрофлича фикр юритганлар. Асарнинг бошқа бир бўлимида ички хўжалик ҳисобига катта аҳамият берилади. область иқтисодий кенгаши томонидан ишлаб чиқилган ҳисоб-китоб журналларини қандай юритиш кераклиги тўла тушунтириб берилади.

Ички хўжалик ҳисоби ҳар бир бригада ва фермада меҳнат унумдорлигини оширишнинг энг таъсирчан воситаси бўлмоғи лозим.

Асарнинг «Абадий масала» деган қисмида колхозчилар ва совхоз ишчиларининг моддий манфаатдорликларига жиддий аҳамият берилган. Меҳнаткашларни моддий жиҳатдан рағбатлантириш бригадалар ва фермаларда хўжалик ҳисобини ривожлантириш ва мустаҳкамлашнинг энг муҳим воситаси бўлиб ҳисобланади. Ишни шундай йўлга қўйиш кераккн, барча колхозчилар планда белгиланган ва пландан ортиқча маҳсулот етиштиришдан, унинг таннархини арзонлаштиришдан тўла манфаатдор бўлсинлар. Самарқандликлар ана шу борада жуда катта ишларни амалга оширдилар, йил давомида колхозчиларга ой сайин қатъий белгиланган кунда пул бериб борилишини таъминладилар. Бундай принцип республикамизнинг ҳамма колхозларида жорий этилса ёмон бўлмайди.

Бу китобнинг яна бир фойдали томони шундаки, у ўқувчини ўйлашга, ҳисоблашга, хўжалик учун энг қулай ва фойдали ишни амалга оширишга мажбур этади. Область ва район партия комитетларининг ходимлари, қишлоқ хўжалиги мутахассислари, биринчи навбатда план тузувчи экономистлар, бухгалтерлар, колхозларнинг раҳбарлари бу китобдан ўзлари учун жуда кўп фойдали фикрларни топа оладилар.

Р. РАЖАБОВ,
иқтисод фанлари кандидати.

1) С. Усманов, А. Комаровский, «Большой хашар», М. Политиздат, 1966.

МАКТАБ — ШОНЛИ ЮБИЛЕЙГА

Тошкент шаҳар партия комитетининг бюроси Совет ҳокимиятининг 50 йиллигини ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш соҳасида янги муваффақиятлар билан нишонлашга аҳд қилган Чилонзор районидаги 163-мактаб педагогик коллективининг шаҳарнинг барча ўқитувчиларига қарата чиқарган мурожаатини маъқуллади.

«Бизнинг кундалик вазифамиз — меҳнатсевар, ғоявий етук ва коммунизм ишига содиқ кишиларни тарбиялашдир, — дейилади ушбу Мурожаатда. — Мактабимиз педагогик коллективи ўқувчиларни тарбиялаш формалари ва методларини такомиллаштиришга катта ғамхўрлик қилмоқда. Биз жанговар шуҳрат ва интернационал дўстлик ҳақида музейлар ташкил этдик. Улуғ Октябрь революциясининг шонли юбилейи кунида болалар ўз музейларини янги экспонатлар билан тўлдирадилар».

Мактаб педагогик коллективи ёш авлодни революцион, ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ишига ҳам катта аҳамият бериб келмоқда. Мурожаатда таъкидланганидек, ўқувчилар революцион, жанговар ва меҳнат шуҳрати жойларига тез-тез экскурсиялар уюштириб, таниқли кишилар, фан, адабиёт ва санъатнинг атоқли арбоблари билан учрашадилар. Шу ўқув йилида ўқувчилар Туркистон комиссарлари монументи, Биродарлар мозорига, пойтахтимиздаги йирик корхоналарга ва қурилишларга борадилар.

Мактабда педагогик илғор тажрибаларни умумлаштириш ва ёйиш, турли методик кабинетлар ташкил этиш, синфдан ташқари ишларнинг янги форма ва методларидан самарали фойдаланиш бўйича ҳам қатор тадбирлар белгиланди. Шонли юбилейга бағишланиб мактабларaро илмий тажриба конференцияси ўтказилади. «Биз барча ўқитувчиларни ўз ғоявий-сиёсий билимини ҳамда малакасини ошириш, шунингдек марксча-ленинча фан хазиналаридан билимини бойитишга чақирамиз» дейилади Мурожаат охирида.

Ҳақиқатан ҳам 163-мактаб педагогик коллективининг бу ибратли ташаббусини қўллаб-қувватласа арзийди.

Тошкент янгиликлари

ЭРКАТОЙЛАР УЧУН

ЧИЛОНЗОРДА қурилаётган бинолар яна битта иморатга кўпайди. Бу ерда тошкентлик қурувчилар яқинда 280 ўринли қўшқаватли болалар боғчасини қўлдан чиқардилар. Боғчада ҳамма шароитлар яратиб қўйилган. Ўйинчоқлар янги қабул қилинган кичкинтойлар ихтиёрига топширилди. Тарбиячилар улар атрофида парвона.

Ҳозир Муқимий кўчасида ҳам болалар боғчаси биноси қад кўтаряпти. Сергелида эса 90 ўринли боғча ишга тушди. Тошкент шаҳар халқ маорифи бўлими боғчаларини замонавий инвентарлар билан таъминлади.

УЙЛАРДА ТЎЙЛАР

ЯНГИ йилни бинокорлар ёруғ юз билан кутб олишди. Янги йил арафасида минглаб тошкентликлар шонли бинокорларимиз қўли билан яратилган кўркам квартираларга кўчиб ўтдилар. Биргина Украина кварталида тўққизта кўп қаватли бино фойдаланишга топширилди. Бунинг учтаси 80 квартирали, қолганлари эса, элликк квартиралидир.

Бошқа қардош бинокорлар ҳам тошкентликларга ўз совғаларини тақдим этдилар. Ҳаммаси бўлиб 2300 оила дўстларимиз ҳадя этган квартираларга кўчиб кирадилар. Ҳозир квартираталаб оилаларга ордерлар тарқатилмоқда.

ИЛОН ТУХУМ ЕРДИ

САҒБОН кўчасида каттагина илон питомниги жойлашган. Бу ерда беш тур заҳарли илонлар боқилаяпти. Уларнинг сони 800 дан ортиқ. Биология фанлари доктори С. Богданов раҳбарлигидаги илмий ходимлар питомникда катта тадқиқот ишларини олиб бормоқдалар.

Илон питомнигида яқинда антиқа ҳодиса юз берди. Шу пайтгача сунъий равишда урчитилган кўзойнакли илон энди ўзи тухум қўйди. Яқинда эркак ва урғочи илон табиат манзарасини эслатувчи алоҳида жойга қўйиб юборилган эди. Илонларнинг бола очишида лаборатория ходимлари ҳеч қандай ҳисса қўшишмади. Улар табиатда қандай урчиган бўлса, бу ерда ҳам шундай урчишди.

Охунбобоев майдонида улкан арча безатилган. Бу ерда турли ўйинчоқлар, совға-саломлар харид қилишингиз ҳам мумкин.

Суратда: Охунбобоев майдонида.

Н. Муҳаммаджонов фотоси.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

ҲАЯЖОНЛАНАДИГАН ЖОЙИ ЙЎҚ

Янги секретарь бошлиғига ҳозиргина телефонда айтилган гапни ёзиб узатди.

— Жуда ҳам бадхат ёзилибди, ҳеч нарсага тушуниб бўлмайди,— шикоят қилди бошлиқ.

— Бу, биласизми, телефонда гаплашган кишининг дикцияси ёмонлигидан, — изоҳ берди секретарь қиз.

КУБОКЛАР ҚОРОВУЛИ

Лиссабоннинг «Бенфика» командаси турли мусобақаларда қатнашиб қанча кубок олганини биласизми?

— Юз, икки юзта бор-дир деяпсизми?

— Йўқ, ундан бир неча бор ортиқ. «Бенфика» олган кубоклар уйда эмас, жуда бир катта залда сақланяпти. Команда бу мукофотларни қўриқлаб туриш учун бир қоровул ҳам ёллаган. У 700 дан ортиқ кубокни қўриқлайди ва артиб тозалаб туради.

ФУТБОЛ ОЛАМИДА

СЭР АЛЬФ

1966 йилда бўлиб ўтган навбатдаги жаҳон чемпионатида Англия терма командаси ўйинчилари ўз тренерлари Альф Рамсейни ҳурматлаб «Сэр Альф» деб чақирдилар, ваҳоланки тренер дворян унвонига эга эмас эди. Энди ҳамма Рамсейни Сэр Рамсей деб чақиради. Янги йил арафасида у дворян унвонига эга бўлди ва «чинакам Сэр» бўлиб қолди. Рамсей футболчилар ўртасида бундай номга эга бўлган тўртинчи кишидир. Бундан аввал бу номга ФИФАнинг ҳозирги президенти Стэнли Роуз, Англия футбол федерациясининг собиқ раиси А. Мэтьюз сазовор бўлганди. Янги йил арафасида мукофотланганлар рўйхатида бошқа спортчиларнинг номи ҳам бор. Улар орденлар билан тақдирландилар. Англия футбол терма командасининг капитани, жаҳон чемпиони Боби Мур ҳам мукофотланди.

ПЕЛЕ РАД ЭТМОҚДА

Бразилия ва жаҳон футболининг юлдузи Пеле Ватанига қайтгач, бу ерда Пеле Ғарбий Германия командаларининг бирига бир йил ўйнаб берармиш деб тарқалган миш-мишларни рад этди. Пеле ватандошларига ҳеч қачон, ҳеч бир чет эл командаси учун ўйнамаслигини айтди.

РЕКОРД САҚЛАНАРМИКАН

Янги йил арафасида Англия футбол чемпионатининг биринчи давраси тугади. Бир футболчи рақиб дарвозасига тўп киритишда ўрнатган рекорд бу сафар янгиланармикан, ёки аввалдагича қоларминкан? Бу рекорд мана 39 йилдир-ки ўзгармай келяпти, унинг автори «Эвертон» командаси ҳужумчиси Дикси Динудир. Д. Дину бир мавсумда 63 та (60 таси биринчилик ўйинларида, учтаси Кубок матчларида) тўп киритган. Кўпчилик бу рекорд ниҳоят бу йил ўзгарса керак, деб тахмин қилмоқда. Англия терма командасининг ўйинчиси, жаҳон чемпиони Жефф Херст «Вестхем Юнайтед» командаси сафида қатнашиб, ҳозиргача 30 та тўп киритди. Бу ўйинчи чемпионатнинг бир даврасида ўйнади, ҳали иккинчи давра олдинда турипти.

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

АВСТРАЛИЯДА БОЛЬШЕВИК АРТЁМНИ УНУТМАЙДИЛАР

АВСТРАЛИЯЛИК ёзувчи Уильям Саттон яқинда «Квинсленд гардиан» ишчи газетаси орқали газетхонларга мурожаат қилиб, рус профессионал революционери Артем (Федер Андреевич Сергеев) номи билан боғлиқ бўлган ҳар қандай хабар ва маълумотларни топишда ўзига ёрдам беришларини илтимос қилди. Артем 1917 йилгача Австралияда яшаган ва Австралия пролетарлари орасида Том Сергеев номи билан машҳур бўлган.

Канберрадан Квинсленд штати пойтахти Брисбенгача сал кам бир ярим минг километр йўл босилади. Бу йўл тинч океан соҳиллари бўйлаб, ҳосилдор водилар, ўтлоқлар, тоғ ён бағирларидан ўтади.

...Уильям Саттон Брисбендаги Халқ китоб магазинига мудирлик қилади. Квинсленд штатининг пойтахтига келганимда мен у билан худди шу ерда учрашдим. Нозик ва ўткир ҳикояларнинг автори бўлган У. Саттон Австралияда машҳурдир.

Магазинда совет нашрларининг: бадиий, илмий ва сиёсий адабиётлар, дарсликлар, газеталар, журналлар, альбомлар, открыткаларнинг кўплиги ва хилма-хиллиги мени жуда хурсанд қилиб юборди. Бу ерда машҳур совет қўшиқлари ёзиб олинган пластинкаларни, рус амалий санъати намуналарини ва ҳатто совет парфюмерияси буюмларини сотиб олиш мумкин.

У. Саттоннинг Ватанимиз билан боғлиқ бўлган ҳар бир нарсага нима учун бунчалик қизиқиши аста-секин маълум бўла борди. Иш характери, совет халқининг турмуши, унинг тарихи, маданияти тўғрисида янада яхшироқ билиб олиш иштиёқида бўлган кишилар билан ҳамиша учрашиб туриш — буларнинг ҳаммаси У. Саттонда Австралия ишчилар ҳаракатида қатнашган рус революционер-муҳожирларининг образини яратиш истагини уйғотди. Австралияда рус революцион муҳожирларининг раҳбарларидан бири бўлган Артемнинг порлоқ образи коммунист ёзувчи У. Саттоннинг эътиборини айниқса жалб этди.

У, бу ерга нима мақсадда келганимни билгач, жуда жонланиб кетди. У. Саттон Артем тўғрисида ҳамма нарсани билиш иштиёқида бутун вужуди билан яшаётганлиги сезилиб турарди. Бунга ёзувчининг таклифи билан унинг уйида бўлган вақтимда янада катта ишонч ҳосил қилдим. Биз У. Саттон билан бирга у айтишга тили келмаган рус номлари, Россия тарихида ўзига номаълум саналар, воқеаларни бир-бир эсга олиб, эрталабгача тинмай суҳбатлашдик.

Артем Австралияга 1911 йилда келган. У бир ўзи эмас, чор ҳукуматининг таъқибидан қочиб юрган рус революционерлари группаси билан бирга бу ерга келган. Бу ерда, Квинсленд штатида, дейди У. Саттон, Артем темир йўлда ишлаган. 1912 йилда Брисбенда унинг иштирокида рус тилида «Австралия садоси» деган газета чиқа бошлаган. Ёзувчи шу даврга оид материал ва ҳужжатларнинг бир қисмини ҳозирдаёқ тўплаб қўйибди. Артемни билган, у билан бирга ишлаган, ҳозир эса барҳаёт кишиларни қидириб топибди. Масалан, Брисбенда яшовчи 76 яшар боғбон Жек Шадунофф ана шундай кишилардандир. Аниқланишича, Жек Шадунофф Вятка губерниясининг собиқ фуқароси Иван Иванович Шатунов бўлиб чиққан. У. Саттоннинг сўзига қараганда, у Артемни жуда яхши билган.

Жаҳонда сарсон-саргардон бўлиб юрибман, деди И. И. Шатунов биз билан учрашганда. Австралияга келганимга 55 йил бўлди. Ўша вақтда мен Россияда ўзимга иш топа олмадим. Шундан кейин бир бурда нон топиш мақсадида узоқ мамлакатларга жўнаб кетдим. Кўриб турибсизки, охири шу ерларга келиб туриб қолдим. Ҳа, айтгандай сиз Артем тўғрисида сўраётганмидингиз? Менга ўхшаган чала савод ғўр одамларга у фаҳм-фаросатли бўлишни: ўз ҳуқуқлари, ҳаётдаги ўз ўрни учун қандай курашиш кераклигини ўргатар эди...

Австралия — совет дўстлиги жамиятининг актив аъзоси бўлган Иван Иванович қариб қолганига қарамай, ҳали ҳам ишлаб кун кечиришга мажбур бўлмоқда. (Австралия мамурлари «сиёсий мулоҳазаларга кўра» унга пенсия тайинлаш ва гражданлик ҳуқуқи беришдан бош тортдилар). И. И. Шатунов узоқ йиллардаги воқеалар манзарасини ёдига олиб Артемнинг йиғилишларда нутқлар сўзлаганлигини эслайди, у қаерда яшаганлиги ва кимлар билан дўст бўлганлигини хотирлайди.

Ишим қадамба-қадам олға силжий борди. Мен Брисбенда Артемнинг Австралиядаги ҳаёти ва фаолиятига жуда зўр қизиқиш билан қараётган яна бир киши борлигини билиб олдим. Лекин бу киши жуда банд бўлиб, у билан учрашиш осон иш эмаслигини менга олдиндан огоҳлантириб қўйишди. Бу киши Квинслент штати касаба союзлари Советининг секретари, Австралия коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси Алек Макдональд эди.

Алек Макдональд (у билан ахир учрашишга муваффақ бўлдим) жуда дилкаш, тинибтинчимас, ғамхўр одам экан. У, касаба союзлари архиви орасидан Артем редакторлик қилган «Австралия садоси» газетасининг копиясини, ўша вақтда Артем иштирокида рус революционерлари группаси томонидан тайёрланган турли варақалар, мурожаатномаларни қидириб топиш учун вақтни аямади.

Брисбендан жўнаб кетар эканман, зўр қониқиш ҳисси мени бир минут ҳам тарк этмади: бу ерда Совет ҳокимиятининг 50 йиллигига партиямизнинг таниқли арбобларидан бири бўлган, Австралиядаги ишчилар ҳаракатида ҳам актив қатнашган Артем тўғрисида жуда катта материал тўплаётган Уильям Саттон, Алек Макдональд ва бошқа жуда кўп дўстларимизнинг борлиги мени тўлқинлантириб юборди.

В. ХМАРА,
ТАССнинг Австралиядаги мухбири.
Брисбен-Канберра

МУЗ ОСТИДАГИ ҲОДИСА

Чегара заставаларидан бирининг бошлиғи Владимир Буручено 30 даража совуқда уч марта сув остига шўнғиб чиқишга мажбур бўлди. Спорт мастери, ашаддий «Морж» ҳисобланган бу йигит ҳар қишда унча-мунча совуқни писанд қилмай чўмилади. Аммо бу сафар қирғоқда қуруқ усти-бош ва сочиқ йўқ эди. Исиниб оладиган жой ҳам хийла узоқ бўлиб, ўн саккиз чақиримча келарди.

Буручено Николай Круг билан тракторда музлаган сув устида борарди. Бирдан муз ёрилиб, трактор чўкиб кетди.

Буручено сув тагида трактор эшигини очишга муваффақ бўлди, кабинадан чиқиб, сув юзига сузиб чиқди. Тракторчидан нишон йўқ. Буни кўрган чегарачи яна сув тагига шўнғиди ва дўстини олиб чиқди.

Буручено нафасини ростлаб олмасданоқ яна анҳор тагига шўнғиди. Бу сафар трактор кабинасида қолган автоматни олиб чиқди.

Ҳозир чегарачи ва тракторчи ўзини бардам ҳис этмоқда.

(«Труд» газетасидан).

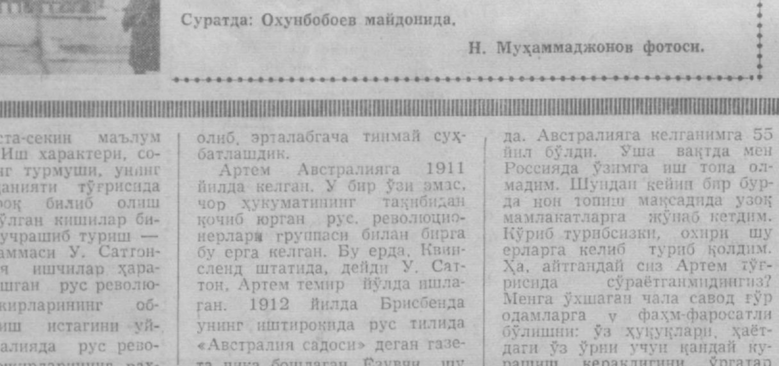

Суратда: Чирчиқ шаҳар маданият уйи бадиий ҳаваскорлари куй ижро этмоқда.

М. Нуриддинов фотоси.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

4 ЯНВАРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 11.00 — **Айиқча Римцици** (болалар учун қўғирчоқ фильм), 11.45 — **Бургутлар макони** (телеочерк).

Ўзбек тилида: 12.00 — **Океан музликларида** (илмий-оммабоп фильм). 13.00 — **Ёзги ҳикоялар** (бадиий фильм).

Рус тилида: 17.00 — **Арча чироқлари товланади** (янги йил томошалари). Ўзбек тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар**, 18.20 — **Юлдузча** (тележурнал), 19.00 — **Дала ишлари кундалиги**, 19.15 — **Концерт** (халқ ҳофизлари).

Рус тилида: 19.45 — **Телевизион янгиликлар**.

19.55 — **Эртаги кун программаси**.

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 дан — **Москва кўрсатади. Тошкент кўрсатади.**

Рус тилида: 18.00 — **Ўқувчи календари**, 18.25 — Ўқув программаси. **Олий математика бўйича кириш қисмидан лекция**, 19.30 — **Шундай қўшиқ бор** (суҳбатли концерт).

Ўзбек тилида: 20.00 — **Болалар учун** (эшиттириш). 20.20 — **Телевизион янгиликлар**, 21.10 — **Замондош** (телеочерк). 21.30 — **Текширилган — миналар йўқ** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 4/I да кундуз **Демон**, кечқурун **Коппелия**, 5/I да кундуз **Русалка**, кечқурун **Тосна**.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 4/I да кундуз **Оқ кабутар**, кечқурун **Вероналик икки йигит**, 5/I да кундуз **Қутлуғ қон**, кечқурун **Парвона**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — йиртқич ҳайвонларни ўргатувчи **Иван Рубан** ва **ўзбек цирк коллективи** иштирокида ЦИРКДА АРЧА. Томоша кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 да бошланади.

Тошкент область партия комитети ва область ижроия комитети Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари М. А. Толиповга отаси

Орифжон ТОЛИПОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдирадилар.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор—В35212, Редактор ўринбосарлари—В35885, В36232. Масъул секретарь—В34808, Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари—В31936. Партия турмуши—В35811. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими—В33786. Ахборот ва спорт бўлими—В38761. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари—В39050. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими—В35811. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими—В34048. Эълонлар бўлими—В38142. Коммутатор—В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 01505 ИНДЕКС 64970. А.—1770.